ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3883 | 10/22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1898 | 8 ՇԱՊԱՆ 1316 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

درعلیه غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՄԻՇՏ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

«Կանայք ամէն բանէ աւելի իրենց անձը կը սիրեն,» կ'ըսեն: Անշուշտ ճշմարտութիւն մը չէ ասիկա, և սակայն ճշմարտութեան բոլոր երանգները ունի, ինչպէս արոյրը ունի ոսկիին ցոլքերը, և հասարակութեան դատողութեան հիմը երբեմն երանգն ու ցոլքն է, ոչ թէ անոնց խորքը: Ստոյգ է միայն թէ կիները ամէն բանէ աւելի իրենց վերաբերեալ խնդիրներով կը շահագրգռուին, ու ասոր մէկ թարմ ապացոյցը պիտի տամ, երբ ըսեմ թէ Մասիս հանդէսին առաջին թիւոյն պարունակած այնքան կարեւոր յօդուածներու շարքին մէջ, մասնաւորապէս ուշադրութիւնս գրաւեց «Կիներու հագուստը տան մէջ» յօդուածը, որ Նարկիս ստորագրութիւնը կը կրէր:

Յօդուածագիրը շատ մը իրաւացի դիտողութիւններ կ'ընէր հայ կանանց տանէն դուրս կրած ծայրայեղ արդուզարդին հակառակ՝ իրենց տան մէջ ունեցած անխնամ վիճակին նըկատմամբ, որուն մասին կատարելապէս համամիտ եմ իրեն: Շատ անգամ առիթ ունեցած եմ արդէն ըսելու թէ ամէն մարդ, այր կամ կին, իր լաւագոյն ձիրքերը և կարողութիւնները պէտք է իր ընտանեկան յարկին մէջ պարզէ, և իր ունեցած բոլոր ուժերը նիւթական, ֆիզիքական կամ բարոյական, իր սիրելիներուն երջանկութեանը յատկացնէ: Ամէնէն ծաղրելի, ամէնէն հակաբնական, նոյն իսկ ամէնէն հրէշային բանն է օտարներու, անտարբեր, անծանօթ անձերու հաճելի երեւալու համար կտոր կտոր ըլլալ, և անփոյթ գտնուիլ անոնց նկատմամբ, որոնց հետ կեանքդ պիտի անցընես:

Բայց կարծիքս կը տարբերի իրմէ, և կ'ապստամբի այն գաղափարին դէմ, որով հրապուրանքի անարժան, երկրաքարշ, ստորնացուցիչ դերը կ'ուզուի տալ կնոջ:

«Պէտք է միանգամ ընդմիշտ ընդունիլ թէ, կ'ըսէ յօդուածագիրը, մարդկային հոգին փոփոխամիտ տղու մը պէս է, և միշտ նոր առիթներ կը փնտռէ իր խօլ տարփանքներուն գոհացում տալու համար: Մեր կիները շատ քիչ զբաղեցուցած է այս ճշմարտութիւնը. ասոնք կը կարծեն թէ պէտք չի կան այս բոլոր միջոցներուն՝ ընտանեկան հրապոյրները վառ պահելու համար»

Նախ, չեմ ընդունիր որ ընտանիքի տէր մարդու մը հոգին փոփոխամիտ տղու մը պէս տարփանքներու հետամուտ ըլլալով արդարանայ, և կինը ստիպուի զայն մանուկի մը պէս փայփայել ընտանեկան յարկին կապելու համար: Մենք մեր կրօնական օրէնքներով և ազգային վաղնջուց աւանդութիւններով՝ այրը մեր ընտանիքին գլուխը և անոր բացարձակ տէրը կը ճանչնանք, ու մեր ամէնէն նուիրական պարտականութիւնը անոր հնազանդելու մէջ կը դաւանինք: Երբ այրը չկարենայ տէր ըլլալ իր այս բարոյական հեղինակութեան, երբ թերանայ իր պարտքերուն դէմ, երբ իր հոգին թոյլ, անզգայ կամ անկիրթ, ապօրէն ըղձանքներով արբենայ, կինը՝ ոչ թէ իր զգեստներուն պչրող ծալքերովը, ոչ թէ իր ժապաւէններուն փաթթուող ծածանումներովը, ոչ թէ իր վարսերուն դալարուող խոպոպիկներովը, այլ իր պարկեշտ կնոջ ուղիղ, անարատ և ազնիւ վարմունքովը, անբիծ և սիրող սրտովը, աշխատասէր ու գործօն կեանքովը պէտք է իր գերազանցութեան ապացոյցը տայ: Պչրանքի և հեշտանքի հմայքը ընտանիքի կնոջ պաշտօնը չէ: Գրաւելու արուեստական միջոցները տկար ու վաղանցուկ միջոցներ են: Ֆիզիքական վայելչութեան հրապոյրը ամէնէն սուտն է, ամէնէն խաբդախն է, որովհետեւ անոր մէջ յաղթանակը միշտ նորինն է, ինչ որ ալ ըլլայ հինին արժէքը: Եւ ընտանիքի մայրը պէտք չէ երբեք զիջանի մըցելու անոնց հետ, որոնց համար առեւտրական յաջողութիւն մըն է հաճելի երեւալը:

Եթէ այրերուն հոգին փոփոխասէր, ջեղջեղուկ է, ջանանք զայն ամրացնել, փոխենք անոնց դաստիարակութիւնը, փոխենք անոնց ճաշակները, բայց չսորվեցնենք մեր աղջիկներուն այն պաղշոտ հրապոյրներուն գաղտնիքը՝ որ զիրենք կը մերկացնէ իրենց սուրբ անմեղութենէն և գեղեցիկ արժանապատուութենէն:

Կին մը իր փոփոխամիտ ամուսինը բանի հրապուրելէ աւելի լուրջ գործեր ունի կատարելիք տանը մէջ, և լաւագոյն է որ այր մը իր փորձառութեամբը ճանչնալով ու գնահատելով կնոջ արժանիքը, դառնայ ու համոզումով կապուի անոր, քան կարգ մը արուեստական յօդերով, որոնք որքան նուաստացուցիչ՝ այնքան ալ դիւրաբեկ են:

ՍԻՊԻԼ

ԹՐՔԱՀԱՅՈՑ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

(Մինչեւ 1875)

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՆԵՐԸ

Նախորդ դարուն Կ. Պոլսոյ եկեղեցիները ունէին իրենց մատենադարանները որոնց մէջ՝ նշանաւոր էին Սկիւտարի Երուսաղեմատան, Պալաթի և Սամաթիոյ պատրիարքական մայր եկեղեցւոյ մատենադարանները: Դարուս սկիզբը Նարլը-Գափուի եկեղեցւոյ մատենադարանն ալ կարեւորութիւն ստացաւ:

Այս հնաւուրց մատենադարաններէն Պալաթինը դեռ կայ, Սամաթիայինը Գում-Գաբու փոխադրուած է Պատրիարքարանին հետ ու անկէ ալ Ղալաթիոյ կեդրոնական մատենադարանը, Նարլը-Գափուինը կորսնցուցած է իր կարեւորութիւնը, իսկ Սկիւտարի Երուսաղեմատան նշանաւոր մատենադարանին ինչ ըլլալը մեզ անծանօթ է:

Դարուս մէջ եկեղեցիներէ դուրս հաստատուած առաջին մատենադարանը Սամաթիոյ Հայ. քանգարանը կը թուի, 1843ին հիմնուած, որուն յաջորդեցին Վերծանութեան ընկերութեան թանգարանը՝ Օրթագիւղ (1846), Ընթերցասիրաց ընկերութեան թանգարանը Գում-Գաբու (1852), ապա Խասգիւղի, Գարակէօմրիւկի, Էյուպի, Լանկայի Ընթերցասիրաց ընկերութեանց մատենադարանները:

Վարժարաններու սաները հաստատեցին ընկերութիւններ վարժարաններու մէջ իսկ մատենադարաններ ունենալու նպատակաւ. և այսպէս Սամաթիոյ Սահակեան, Խասգիւղի Ներսէսեան, Սկիւտարի Ս. Խաչի, Ղալաթիոյ Ամենափրկչեան վարժարանները ունեցան իրենց Սանուց ընկերութիւնները և մատենադարանները:

Խորէն Նար-Պէյ արքեպիսկոպոսի, Յակոբ Արշակի ջանքով, և աջակցութեամբ Ներսէս Պատրիարքին 1875ին հիմնուեցաւ Ղալաթիոյ Ազգային Մատենադարանը, ուր տեղափոխուեցաւ պատրիարքական մատենադարանը և ուր հաւաքուեցան շատ մը տպեալ և ձեռագիր գործեր: Կը ցաւինք ըսել թէ քիչ վերջը դադար գտան մատենադարանի մասին եղած այս եռանդուն ջանքերը, և իր հիմնադիրներու մահէն ետքը, այդ հաստատութիւնը կորսնցուց իր փայլն ու կարեւորութիւնը:

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՆԵՐԸ

Ի վաղուց անտի վանքերու մէջ գտնուած են մատենադարաններ, որոնց մէջ նշանաւոր եղած է միշտ Երուսաղեմայ Սբ. Յակոբայ վանքին մատենադարանը: Այս մենաստանի գիրքերուն թանգարանը երկու մասի բաժնուած է հիմայ, որոնց մէկը պարունակելով 1700 ընտիր ձեռագիրներ վանքին Ս. Թորոս եկեղեցւոյն մասնաւոր մատենադարանին մէջ ամփոփուած է, իսկ միւսը՝ 2000 գիրքերէ բաղկացած է և լուսարարապետին հսկողութեան տակ կը գտնուի Ս. Յակոբայ տաճարին կից մասնաւոր սենեակի մը մէջ:

Կարեւոր են նաեւ Վարագայ, Մշոյ Ս. Կարապետի, Արմաշու, Կեսարիոյ Ս. Կարապետի, և Սըվասի Ս. Նշան վանքերուն մատենադարանները:

Գաւառի քաղաքները կեդրոնին հետեւելով ջանացին ունենալ իրենց մատենադարանները, Ընթերցասիրաց Ընկերութիւնները և ընթերցարանները: Ասոնց անդրանիկը կը թուի մեզ Մշոյ Վերծանութեան թանգարանը որ բացուեցաւ Մամբրէ վարդապետի ջանքով 1857ին: Նոյն տարին հաստատուած կը թուի մեզ Զմիւռնիոյ ընթերցարանն ալ: 1858ին Նիկոմիդիա, Պարտիզակ և Ատաբազար Ընթերցասիրաց Ընկերութիւններ և Թանգարաններ ունեցան: 1861ին բացուեցաւ Երզնկայի մէջ Ընթերցարան մը, մասնաւոր Ընկերութեան մը ջանքով, և ապա հետզհետէ հաստատուեցան Ընթերցասիրաց Ընկերութիւն Սըվազի 1862ին, Խորենեան Ընկերութիւնն ու Ընթերցարանը Տրապիզոնի (1865), Արծնեան Ընկերութեան Ընթերցարանը Էրզրում (1865). վերակազմուեցաւ Ընթերցարան Զմիւռնիոյ 1869ին, Գարեգին էֆ. Փափազեանի ջանքով:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

Մեզ ծանօթ ամէնէն հին Լսարանը Սկիւտարի Ճեմարանինն է, որ բացուեցաւ 1869 դեկտ. 14ին: Անոր յաջորդեցին Սամաթիոյ Հայ. Ընկերութեան Լսարանը և Եէնի-Գաբուի Խօսարանը (1870), Սկիւտարու Ընթերցասիրաց Ընկերութեան Լսարանը (1871), Ա. Բ. Գ.ի բարեկամ Ընկերութեան Լսարանը Սամաթիա (1872) Խասգիւղի Ժողովրդասիրաց Ընկերութեան Լսարանը, Օրթագիւղի Լսարանը (1873), Պէշիքթաշի Լսարանը (1874) և Վարդապետեան Լսարանը (Պաղչէ-Գափու): Երբեմն Թունեց Բերայի Սիլլօգօսի մէջ ալ բանախօսութիւններ կ'ընէին Հայերը:

Ատենախօսութեանց նիւթերն էին դաստիարակութեան և ուսման կարեւորութիւնը, յառաջդիմութեան միջոցները, ևլն:

Ատենախօսները ընդհանրապէս ուսուցիչներ էին: Սէրվիչէնի, Գ. Օտեան, Օ. Խօճասարեան, Տոքթ. Ռուսինեան, Տոքթ. Շիշմանեան պէս նշանաւոր անձեր ալ կը խօսէին անոնց մէջ: Լսարաններու մուտքին հասոյթը ազգային հաստատութեան մը և կամ որ և է բարեգործական նպատակի մը կը յատկացուէր:

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

Գաւառները հետեւեցան կեդրոնին եւ գլխաւոր քաղաքները ունեցան իրենց կիրակնօրեայ Լսարանները վարժարաններու մեծ սրահին մէջ, ինչպէս Զմիւռնիա, Տրապիզոն, Էրզրում, Սըվազ, Թոքաթ, Ամասիա, Վան, Մուշ:

Հաստատուեցան իսկ երբեմն քաղաքներու մէջ մասնաւոր Լսարաններ, և Լսարանական Ընկերութիւններ:

ՍԿՍՆԱԿ ԲԱՆԱՍԷՐ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՍԻՐՈՂ ԿԻՆԸ

Հոգեբանական Թատրերգ մը՝ Բօրթօ Ռիշի այն խաղը, զոր կը ներկայացնէ Թէրէզ Պաշիի Ֆրանսական խումբը: Մի՛ փնտռէք հոն մանուածապատ կնճիռներ, բառախաղեր, երգիծանք, բոլոր այն հնարքները, որոնցմով Թատրերգակը գիտէ հրապուրել հանդիսատեսը: Հոգեկան վիճակի մը պարզ ուսումնասիրութիւնն է այս խաղը, բայց այնքա՛ն իրական, ընտանեկան կեանքի այնքան գիտակից ըմբռնումով, որ ունկնդիրը կը հետեւի անոր զանազան երեւոյթներուն՝ միշտ լարուած հետաքրքրութեամբ:

«Սիրող կին» Ժէամէն Ֆէռիօ կը կոչուի. պուպրիկի մը բոլոր սիրունութիւնը ունի և կնիկն բոլոր հմայքները. գեղեցիկ է, պչրող է, թեթեւամիտ է, և միանգամայն հաւատարիմ իր էրկան, ինչ որ մեծ արժանիք մըն է իր նկարագիրը ունեցող կանանց համար: Կը սիրէ իր ամուսինը, տաքգլուխ կերպով կը սիրէ զայն, կատուի մը պէս անոր գգուանքներուն տակ կը քծնի, ու կը փնտռէ միշտ այդ գգուանքները՝ իր միամիտ հոգիին բոլոր խանդովը, թէեւ ութ տարիէ ի վեր ամուսնացած է արդէն անոր հետ: Հոգ չէ թէ տունը անխնամ է, ամէն բան անկարգ անկանոն, թէ փոշին կ'ողողէ կահ կարասիքը. իրաւ չլխտի, թափթփած է Ժէամէն, բայց արդարացում մը ունի իր պաշտամունքը ամուսնին համար որուն բոլոր կամքերուն հլու համակերպող մըն է, գերիի մը պէս պատրաստ միշտ անոր հրամանները կատարելու: Իր կարդացած գիրքերը միշտ «սիրտերու» շուրջ կը յածին. Մօբասանի Notre cœurը, Պուռժէի Un cœur de femmeը և ուրիշ նմանօրինակ հատորներ են որ կը սնուցանեն իր կնոջական հոգին: Ասոնցմով տոգորուած, կը զգայ թէ կինը սիրելու համար մանաւանդ կ'ապրի աշխարհի մէջ, և իր պաշտօնը կը կատարէ խղճամիտ կերպով, ամէն վայրկեան, անխոնջ հետապնդումով:

Իր ամուսինը բժիշկ մըն է, գիտուն մը որ լուրջ բաներով կը զբաղի, և զոր կը յոգնեցնէ ա՛լ իր կնոջ անհատնում պաշտումը: Տոքթոր Ֆէռիօ կիներէն սիրուած մարդու տիպար մըն է, անոնցմէ, զորս Պուռժէ իր ժամանակակից սիրոյ հոգեբանութեան մէջ այնքան ճշգրիտ գոյներով ներկայացուցած է: Անդիմադրելի հրապոյր մը ունի, չես գիտեր ինչ մը որ որ կը գրաւէ, կը զմայլեցնէ, կը դիւթէ «մեր ընկերութեան լաւագոյն կէսը», Մ. Շ.ի բառերով: Ինք ալ կը սիրէ իր կինը, բայց իր սէրը աւելի լուրջ է: Չի հանդուրժեր որ իր ամէն շարժումները հարցաքննութեան ենթարկուին իր կնոջմէն, և անտանելի կը գտնէ ստիպուած ըլլալ արտայայտելու այն տեւական խանդաղատանքը՝ որուն պէտք ունի իր կինը:

Մտերիմ բարեկամ մը ունի ինք, Բասքալ Տըլաքռուա, նկարիչ մը, որ չի սիրեր աշխատիլ՝ թէև տաղանդ ունի: Իր կնոջ առաջին թեկնածուն եղած է, և մերժուած: Տոքթորը գիտէ այս բանը. գիտէ նաև թէ Տըլաքռուա դեռ կը սիրէ իր կինը, բայց այնքան վստահ է երկուքին ալ պատուաւորութեան վրայ, որ նըկարիչը իրենց տունն է ամէն օր:

Այս երեքն են որ կը կազմեն խաղին գլխաւոր տիպարները:

Օր մը, պաշտօնապէս կ'առաջարկուի իրեն Տօքթօրին Ֆրանսան ներկայացնել բժշկական համաժողովի մը մէջ որ տեղի կ'ունենայ Ֆլօռանս: Տոքթորը կ'ընդունի: Առաջին անգամն է որ կնոջմէն պիտի հեռանայ, և այս բանը շատ ծանր կու գայ իր... կնոջ: Ժէամէն կ'ուզէ ընկերանալ իրեն, բայց հարկ է նոյն օրն իսկ մեկնիլ և ասիկա անպատեհութիւններ ունի: Պրըշըրուհին հագած է նոյն օրը իր ամէնէն հրապուրիչ շրջազգեստներէն մէկը, զոր ամուսինը շատ կը սիրէ: Գիտունը տեղի կու տայ անոր հրապոյրներուն և կ'որոշէ չերթալ Ֆլօրանս: Իսկոյն հրաժարական մը կը ղրկէ Նախարարին, որ անմիջապէս անոր տեղը ուրիշ մը կ'որոշէ՝ մրցակից մը: Այս նոր ընտրութիւնը լսելով, Տօքթօրը կը զղջայ չերթալուն, բայց ա՛լ շատ ուշ է: Այն ատեն կը սկսի իր կնոջ յանդիմանութիւններ ուղղել, գանգատիլ իրմէ որ պատճառ եղած է փայլելու այս առիթը իրեն կորսնցնել տալուն: Ա՛լ կնոջ հրապոյրները չեն երեւար աչքին: Ժէամէն նոյն շրջազգեստը հագած է միշտ, նոյն զարդերը կը կրէ, նոյն պչրանքները ունի, բայց ամուսինը իր զղջումին մէջ անխարխար կը մնայ, իր յանդիմանութեանց մէջ անողոք: Կը գանգատի անոր դէմ հրապուրանքներով իր պարտքէն գայթեցուցած ըլլալուն համար զինքը: Անտարբեր կը մնայ անոր գգուանքներուն, անոր արցունքներուն: Եւ իր ոգեւորման մէջ շատ դառն խօսքեր կ'ուղղէ իր կնոջ: Կ'ըսէ թէ ա՛լ համբերութիւնը հատած է. ա՛լ չի կրնար հանդուրժել որ իր ամէն մէկ շարժումին հաշիւը տալու հարկադրուած ըլլայ, որ փուրփուրանք ցոյց տալու ստիպուի այն պահուն ուր լուրջ խնդիրներով զբաղած է միտքը, թէ ա՛լ քիչ մը պէտք է հանգիստ թողու զինքը, չափ դնէ իր սրտի զեղմանց, ու քիչ մը ալ զբաղի տան հոգերով: Բոլոր այս խօսքերը յախուռ հարուածներու տպաւորութիւնը կ'ընեն Ժէամէնի վրայ, որ իր սիրոյն մէջ վիրաւորուած, կ'ուզէ վրէժ լուծել ամուսնէն, խաբել զինքը ուրիշի մը հետ: Այդ ուրիշը հոն է, պատրաստ, իր նախկին թեկնածուն՝ նկարիչը որ կ'օգտուի առիթէն: Բայց ասիկա յիմարական արարք մըն է միայն Ժէամէնի կողմէն: Իր յանցանքը չի կրկնուիր, ու միշտ կը սիրէ ինք իր ամուսինը, որուն սակայն անտարբերութիւն կը կեղծէ: Ա՛լ չի փարիր անո՛ր, ա՛լ չի հալածեր զայն, ա՛լ կը թողու որ հանգիստ աշխատի, և այս կեանքի տարբերութիւնը կը սկսի զարմանալի երեւալ Տօքթօրին: Առաջին առթիւ Ժէամէն կը խոստովանի անոր իր յանցանքը, և ամուսինը, նախ բարկացայտ, հետզհետէ կը հանդարտի, իր կորսնցուցած սիրոյն կարօտը կը քաշէ, և հուսկ ուրեմն... կը ներէ իր կնոջ, որուն միշտ հզօր զգացումին կը հաւատայ դեռ:

Այս թատրերգին երեք արարուածները ունին հոգեբանական անանկ տեսիլներ, որոնք լուսանկարուած ու ձայնագրուած են կարծես իրական կեանքին վրայէն: Ժէամէն մանաւանդ վարպետ գրիչով նկարուած տիպար մըն է՝ Թրթուռն համակ բնապաշտութեամբ: Այս դարավերջին խաղը սակայն որ Բարիզի մէջ անբնական երեւցած չէ բնաւ, թերեւս քիչ մը տարօրինակ թուի մեր բարքերուն համար: Մեր մէջ այնքան հազուագիւտ են խանդոտ «սիրող կիներ» և այնչափ քիչ վարժեցուցած են իրենց ամուսինները ճշմարիտ խանդաղատանքի որ անոնք յոգնութիւն և ձանձրոյթ չպիտի կրէին երբեք եթէ Ժէամէնի պէս կանանց հանդիպելու բարեբաղդութիւնը ունենային:

Հ. Ա.

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ՄՈՒՇ

Գարուն-կէսօրէ մը առաջ՝ ոտք դրինք Մշոյ դաշտին Սեզուկ և կանանչոտ հովերուն վրայ ու Մայիսի օդ ու տօթով ողջունեցինք զինքը: Դուրան դաշտին վրայէն կը քալենք, մեր ամէն մէկ քայլափոխին կը քսուինք, ու կը չփուինք ծաղկի պուրակներու, և դալար-մալար բոյսերու, պարարտ ու բոլորջուն փնճակներուն, զորս չենք ուզեր կոխոտել:

Մեր քովերէն՝ ակներ, առուակներ մարգարտափայլ կը փլփլան ու կը ծըլծըլան, մեղմահոսիկ կարկաչով, զոր քիչ մը հեռուէն կը համեմեն խնդում բառաչները կովին, եզան և հորթուկներուն՝ խառն հօտաղներու, դառնածներու զուարթ տաղին ու խաղին հետ, նոյնպէս մայիւնն գառնուկին, և եզան, որոնք արձակ կ'արածէին: Ամէն գարնան խաշնարածները սովորութիւն ունին, մէկ երկու շաբաթը անգամ մը ոչխարներն ու գառները խառն արածեցնելով, վերջիններուն թայլարել ամբողջ օրը ծծելու մայրական կաթը, մինչեւ միացեալ օրերը՝ առտու իրիկուն, ոչխարակիթէն յետոյ՝ անոնք կը զատուին իրենց մայրերէն, և կաթը խաշնատիրոջ կը թողուն:

Անկշտում կը դիտենք տափաստանը, միշտ քալելով այն ճամբէն որ լերանց ստորոտէն ստորոտ՝ Արեւելքէն կ'առաջնորդէ մեզ դէպ ի Մուշ աւանը, աջէն ունենալով դաշտը, ձախէն՝ Սիմի շղթաները: Երեք քառորդ ժամէն կը մտնենք Գըզըլ-աղաճ գիւղը, որ 140 հայ բնտանիք կը պարունակէ, հաստատուած փոսակի մը եզրը, և Նըղդուղի Ս. Յովհաննու վանքին ստորոտը: Գեղին դիրքը գեղեցիկ է, ունի պարտէզներ, ծառաստաններ, ևլն: Հոս կը մշակուի Մշոյ անուանի ծխախոտը, որ ամէն տարի կարեւոր արդիւնքներ յառաջ կը բերէ տեղացւոց: Ունին նաեւ նորակառոյց շնորհքով եկեղեցի մը և յարակից վարժարան մը, ուր սակայն ո՛չ ուսուցիչ կայ և ո՛չ ալ ուսանող: Գեղին հարաւակողմը լեռնաբազուկի մը վրայ կը գտնուի Մամկայ անուն վանքի մը մնացորդը, և ապառաժուտ դարաւանդի մը կցուին, հովուի և ոչխարներու արձաններ, զորս՝ տեղացիք կ'անուանեն Պեղաֆար:

Գըզըլ աղաճէն մեկնելով, հետզհետէ կ'անցնինք՝ ճամբու վրայ, կամ անկէ աւելի կամ նուազ հեռու Աւզաղբիւր, Գոմեր, Անձնուտ, Պլէյ, Խորօնք՝ ծննդավայր Մովսէս Խորենացիի, Փեթար, Փօղըրկով ու Քարձոր հայ գեղերը: Քարձորէն անդին, քաղքի ճամբան երկու ուղղութեան կը բաժնուի, մէկը դաշտէն, միւսը լերան կողերէն: Վերջինը կ'ընտրենք, ու մէկ ժամէն պառիվը կտրելով կը հասնինք սուսարժաններէն Գառնին գեղին վերեւը: Քաղքին դիմաց, Արեւմտեան կամ Գառնենու բուսած այգեստաններու մէջտեղէն, որոնք սկսեր էին զարդարուիլ նորաբողբոջ որթատունկներով: Վերջապէս կ'անցնինք այգեստաններու վըրան ալ, բարձրանալով այն վերջին յենակէտին, սարաւանդին վրայ, որ քաղքին բնական պարիսպը կը համարուի. «հոն կէ կ'երեւայ բնակութեանց մեծագոյն մասը, և անոր անմիջական ստորոտէն կը սկսին քաղքենի շէնքերը, տուներ և հիւղակաձեւ խրճիթներ:

Արեւմտեան այս սարաւանդին մօտերն են (աւելի դէպ հարաւ) զինուորական հիւանդանոցը, զօրանոցները, քաղքին բանտը, ևայլն, որոնց դիրքը օդասուն և առողջարար է, ունենալով մաքուր ջուր և հարաւային կազդուրիչ սիւգեր, որոնք չարունակ, առտու իրիկուն կը փչեն մօտակայ սարին կողերէն և այգեստաններէն:

Բնական ու կէս լեռնային սիրուն դիրքովը՝ Մշոյ հին ու պլտիկ քաղաքը դուրսէն կը պարզէ խիստ պատկերաւոր և գեղատեսիլ հեռանկար մը. իր շրջանակաւոր մակերեւոյթէն ցուցադրելով բոլոր շէնքն ու սարուածքը. երկու մինարէներ, եկեղեցիներու պլտիկ գմբէթները, զօրանոցներ, մեծ տուները, չորս կողմէն ալ դաշտէն-սարերէն, հնձանաւոր, հիւղակաւոր այգիներ, բանջարանոցներ, անմիջական փոքրիկ պարտէզներ, ծառաստաններ, արտ և ափեր, ու վերջապէս՝ բնակութեանց հիւսուածքը: Բնակութիւնները ետեւէ ետեւ սփռուած, աստիճանաբար կը բարձրանան մինչեւ քաղաքամէջի հողաբերդին տուները, զառ ի վերէ զառ ի վար ձեւացնելով բոլոր թաղերը, որոնց ստուար մասը շուկայէն դէպ ի վեր զետեղուած է խորդ ու բորդ յատակներու վրայ, լերանց անմիջական ստորոտները: Իսկ ներքին քանի մը թաղերն ալ բերդէն դէպ հիւսիս տարածուող դաշտային դուրան գետնին վրայ կը գտնուին: Հողաբերդին՝ որ մեր Թուրք հայրենակիցներու կարեւոր և ամէնէն բարձրադիր մէկ թաղը կը կազմէ, աջ ու ձախէն դէպ ի վեր ձգուող ելեւէջաւոր զանգուածին վրայ, տեղ տեղ յօրափոխ պէս կը գրաւեն փոքրիկ հորթագետիններ, որոնք նոյնպէս տուներով ծածկուած են և որոնց ամէնէն գեղանին է Զորոյ Թաղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ գերեզմանատան և պարտէզին գտնուած վայրը:

Քաղաքը կը գտնուի, դաշտէն ծոցի պէս ձեւացած և երեք կողմերէն լեռներով սարաւանդներով պաշտպանուած՝ կէս հովտաձեւ և մէկ ու կէս ժամու շրջապատ ունեցող բոլորակ գետնի մը դէպ ի լեռներ ձգուած մասերուն վրայ, որոնց վերեւ հարաւէն եռանկիւնաձեւ կը բարձրանան Կորեկի աղբրան, Էրու խաչի և Սիմի կատարներ, ու Տափի, Սաչի, Արջ-Գլխի, Երաշխաւորի սարաւանդները, հիւսիս արեւմուտքէն Գառնին ու Ջրիք գիւղերու դարերը, որոնց մօտերէն կը փռուի մեծածաւալ դաշտը:

Երկու վտակներ կ'ոռոգեն և կ'ողողեն Մուշը. առաջինը արեւմտահարաւէն Երախնաւոր Ս. Աստուածածնի սարէն բըղխելով, մէկ քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ կ'իջնէ Գառնին գիւղի ձորը, քաղքին քանի մը ջրաղացներն ու բանջարանոցները. իսկ երկրորդը հարաւէն Սիմ լերան շղթաներէն հոսելով, արեւելքէն Հայոց Թաղերով կը վազէ դաշտը, մատակարարելով մշակելի բոլոր գետիններու ջուրը, և դարձնելով քանի չափ ջրաղացներ, իր աստիճանաւոր բաժանումներով և ելեւէջներով: Աղբիւրները առատ և բարեհամ են, հնուց և նորուց փողրակներով և ակուաներով բերուած են հարաւակողմի լեռներէն: Եզական ջրին հետ աննման է իր օդն ալ, մանաւանդ Սիմ լերան ամարանոցներու և արօտատեղիներու վրայ սքանչելի է, և այս մաքուր օդէն ու ջուրէն առաւելապէս կ'օգտուին վրանաբնակները, որոնց պատրաստած ազնիւ կաթը, մածունը, իւղը, պանիրը ուրիշ շատ քիչ տեղեր կը գտնուին:

Այդ տեղերը վայրի ոչխարներ ալ անպակաս են: Այդ տեղերուն ձիւնապատ կատարները և հովասուն ծմակները՝ ամէն տարի գարունէն մինչեւ աշուն սօթակէզներուն կը հայթայթեն մաքուր պաղպաղակներ, որոնք ցուրտ հովերուն շնորհիւ երկար ատեն անհալ կը մնան՝ առանց արուեստական ո՛ և է խնամքի, ինչ որ ներքին դաշտերուն մէջ իսպառ անհնար է. ասոր համար ստիպուած են շատանալ մասնաւոր հորերու մէջ ձմրան միջոցին պատրաստուած աղտոտ ու ժպառ սառոյցներով:

Ծառուտ ամէն եղանակներուն, մանաւանդ գարնան և ամրան իրիկունները կը փչեն հարաւային զուարթարար քամիներ, ու լերանց վայրի, գեղափթիթ ծաղիկներու անուշ հոտերը կը թափին քաղքին ոլորմոլոր փողոցները, վանելով անոնց մէջէն ապականութիւններ ու գարշահոտութիւններ, և մաքրութիւն սփռելով, կորովի և առողջ կազմուածքով կ'օժտեն ու կը զօրացնեն բնակիչները:

Քաղքին մօտակայ լեռները հիմա անտառներէ զուրկ են, թէեւ հին ատեններ պուրակներով ծածկուած են եղեր, վառելափայտերը 2-3 ժամ հեռուներէն կը բերուին: Ընդհանրապէս, բազմամբոխ բնակութեանց մօտ լեռները շուտով կը զրկուին իրենց բնական այդ պարգեւէն, ունենալով անհոգին սպառում: Շատ տեղեր դիտեր եմ որ ծառերու արմատները կը խլուին և հրապարակները բերուելով կը ծախուին, որով իսպառ կը ջնջուին անտառները. և պէտք է ըսել որ փայտահատներ շատ անխղճօրէն կը վերաբերուին դէպ ի այդ կարեւոր տունկերը, մի միայն իրենց արհեստը արդիւնաւորել մտածելով, առանց խորհելու թէ անտառները սպառելով իրենց աշխատութիւնը և շահն ալ սպառած կ'ըլլան:

Յայտնի ու պխտանի քարահանք ալ չունի Մուշ իր մօտերը: Կարեւոր շինութեանց համար շատ անգամ քարերը կը բերուին «Կեալաչէ» (դաշտին արեւելեան հիւսիսային կողմը, 8 ժամ հեռու) Զառքէն, կամ Սուրբ Կարապետի մօտակայ Սահակ գեղի քարահանքէն, թէեւ քաղքին հարաւակողմը, դէպ ի արեւելեան վտակին ձորերը կը գտնուին հասարակ մարմարներ, որոնց մէջ ազնիւ տեսակներ ալ պակաս չեն անշուշտ, բայց սպառում չունենալով և միւս կողմէ արհեստէն հասկցող քարակոփ եւս չգտնըւելուն, ցարդ մշակելի չեն եղած: Քարակոփներ խիստ անշան են, ու գրեթէ չի կան հոս, վանքի տուները գլխաւորապէս կը շինուին անտաշ քարերով, ֆուրբիճներով և քիչերն ալ եփած աղիւսներով, որուն մանաւանդ գործածութիւնը վերջերս ընդհանրանալու վրայ է:

Թէ՛ լեռնային ու թէ՛ դուրսի մասերուն վրայ, Մուշ չորս կողմէն ունի բազմաթիւ այգիներ, շատ հին տուններէ սկսած, որոնք ամէն տարի կը մշակուին, և բաւական առատ բերք ունին։ Բոլոր այգիներն ալ անջրդի ըլլալով՝ խաղողը ընտիր և համեղ է, ու բաւական սպառում ունի քաղաքը, դաշտը, Խնուս, Պուլանըք, ևն։ Տեղացիք խաղողի բերքէն գինի և՛ բաւ միայն գիտեն պատրաստել, այն ալ գրեթէ իւրաքանչիւր տուն իր հաշուին։ Գինետներ թէև կը գտնուին, բայց ծախու բաւ կարելի է ըսել չի կայ, այնպէս որ քաղքին մեծ մասը դուրսէն կը դնէ բաւը։

Ամէն մէկ այգի ունի իր երկյարկանի կամ միայարկանի հնձանն ու խղիկները և իւրաքանչիւր այգետէր, ընդհանրապէս, ամէն տարի ամրան մինչև այգեկութքը հոն կ'անցնէ, ընտանիքով։ Գեղեցիկ օդասուն և զուարճալի են այգիները, մանաւանդ Մոգ-Ձորի այգեստանները, ուր կը գտնուին Ս. Գասպարի մարմինն ու մատուռը, որու մասին պատեհ առթիւ մը պիտի գրեմ։

Պտղաբեր ծառերու քանակն ու տեսակը քիչ է. Նշանաւոր են տանձերը իրենց համեղութեամբ ու քնքշութեամբ, նոյնպէս տանձի վրայ պատուաստուած քարհնը, ևայլն։ Թէպէտ հողերը ընդունակ են քիչ բացառութեամբ ամէն պտուղ հասցնելու, սակայն մշակելու պահանջուած ջանքը չեմ տեսներ հոս։ Իսկ դաշտին գիւղերը, ինչպէս նաև բաց արուարձանները այգի ու պտղատու ծառեր բնաւ չունին, թէև այդ արգասաւոր դաշտերուն մէջ աւելի լաւ յառաջ կրնան գալ առատաբեր և արդիւնաւոր այգիներ։

Քաղքին շէնքերուն մէջ հին ու կարևորներն են Ուլուճամի բուռած մզկիթը, քաղաքամէջի բերդին հայակալ ջրամբարը, Ս. Յարութիւն, Ս. Աստուածածին ու Ս. Սարգիս եկեղեցիները, Մոգ-Ձորի այգեստանին Ս. Գասպարայ մատուռը, ևայլն։

Մուշ ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Յայտնի է թէ Բերայի Թաղական Խորհուրդին եօթը անդամներուն հրաժարման վրայ եօթը ազգայիններ աւելցուեցան Վարչութեան կողմէ ընտրուած և պաշտօնին ընդունած հինգ անդամներուն վրայ, և կազմուեցաւ կէս-ընտրեալ և կէս-վարչական Թաղական Խորհուրդ մը Բերայի համար։ Կը լսենք թէ վարչութեան կողմէ կարգուած անդամներէն Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտի, Գաբրիէլեան Գաբրիէլ էֆէնտի և Կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտի հրաժարական ղրկած են, սակայն Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոսի դիմումին վրայ, Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան ետ առած է հրաժարականը և կը յուսացուի որ Մամիկոնեան և Կիւլլապեան էֆէնտիներն ալ հետևին իր օրինակին։

Բերայի Թաղային գործերը մէկ քանի ամիսէ ի վեր, Թաղական Խորհուրդի կազմալուծեալ վիճակին պատճառաւ, կը կաղան։ Մանաւանդ կը լսենք թէ վարժարանի դասատուներուն թոշակները կարելի չըլլար կանոնաւորապէս վճարել։ Փափաքելի է որ Թաղական Խորհուրդը վերջնական կազմակերպութեամբ ձեռնարկէ անմիջապէս գործի, մանաւանդ որ տօնական օրերը կը մօտենան և ամէն ժամանակէ աւելի զգալի է թաղային կանոնաւոր մատակարարութեան մը պէտքը։

—Կրօնական Ժողովը իր նախընթաց օրուան նիստին մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ կրօնական գիրքերու տպագրութեան մասին, և որոշեց որ Ս. Պատրիարք Հօր միջոցաւ խնդիրը ներկայացուի կրթական Նախարարութեան։

—Տիվրիկի առաջն. փոխանորդը ծանուցանելով թէ վիճակին Ս. Լուսաւորիչ վանքին մէջ որբանոց մը բացուած է առանձին հոգաբարձութեան մը ձեռքով, ուր 20 որբեր կը պատսպարուին առայժմ, նպաստ խնդրած է որ Պատրիարքարանէ։ Ս. Պատրիարքը յանձնարարեց Տիվրիկի կալուածոց հոգաբարձութեան, որպէս զի կանխող կարգադրութեան մը համաձայն, ամսական 5 ոսկիի նպաստ մը յատկացնէ նոյն որբանոցին, իր ձեռքը գտնուած կալուածներուն արդիւնքէն։

—Երէկ Կրօն. Ժողովին որոշումներուն մէջ յիշուած էր թէ Շապին Գարահիսարի առաջնորդական Տեղապահ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեան խնդրած է Պատրիարքարանէ որ նախորդ տեղապահ Ամբրոսիոս վարդապետի հաշիւները քննուին և անոր քով գտնուած դրամը դարձուի Շապին Գարահիսար։

Կը լսենք որ Տ. Սմբատ Ծ. վարդապետի ներկայացուցած հաշիւը 200 ոսկիի գումարի մը կը յանգի զոր Շապին Գարահիսարցիք կը պահանջեն Ամբրոսիոս վարդապետէն։

Կը յիշուի թէ այս խնդրին քննութեանը համար երեք անդամէ բաղկացած յանձնաժողով մը կազմուած էր ասկէ առաջ, որուն երկու անդամները Ամբրոսիոս վարդապետի պատասխանատուութիւնը ճշդելով, ըստ այնմ հարկ եղած տեղեկագրին պատրաստութիւնը որոշած էին։ Սակայն ուրիշ խնդիրներու քննութիւնն ալ նոյն յանձնաժողովին յանձնուած ըլլալով մինչև ցարդ հարկ եղած տեղեկագիրը մատուցուած չէ Վարչութեան։ Չենք գիտեր ինչու յանձնաժողովը մէկ քանի ամիսներէ ի վեր իր նիստերը դադրեցուցած է։

—Ուրֆայի առաջն. տեղապահը կարգ մը կրօնական խնդիրներ տեղեկագրած էր Պատրիարքարան, որոնց կարգադրութիւնը յանձնուած էր Կրօն. Ժողովին։ Ժողովը իր նախընթաց օրուան նիստին օրակարգին մէջ բաւական խնդիրներ ունենալով որոշեց յառաջիկայ նիստի մը մէջ, անդամներուն ամբողջութեան ներկայութեամբը, զանոնք նկատողութեան առնել։

—Մեր Պագուի Թղթակիցը հետևեալ իրողութիւնները կը հաղորդէ մեզ. «Զանգեզուր գաւառի Ախլաթեան գիւղէն բարեկամ մը, գրած է ինծ թէ գիւղին քահանան մասնագիտութիւն ըրած է իրեն անչափահասներու ամուսնութիւնը։ Քանի մը տարի առաջ ութը տարեկան տղայ մը, Ցաղըճան Ղուկասեան, ամուսնացուցած է։ Անցած տարի, ինը տարեկան Բաղտ Պալոսեանը պսակած։ Իսկ այս տարի ինը տարեկան աղջիկ մը քսանըչորս տարեկան երիտասարդի մը հետ, ինչպէս նաև իր եղբօր աղջիկը որ 8—9 տարեկան է՝ քսանըերեք տարու երիտասարդի մը հետ։ Վերջերս ալ Խաչատուրեան անունով տասը տարեկան տղայ մը պսակեց։»

Կ'երևայ թէ այս քահանային նպատակն է անչափահաս ամուսնացեալներու «դպրոց» մը հաստատել։ Փափաքելի է որ մեր Թրքահայ գաւառներու թղթակիցներն ալ լրագրութեան միջոցաւ մատնանիշ ընեն նմանօրինակ անչափահաս ամուսնութեանց դէպքերը Ազգ. Պատրիարքարանին։

—Խարբերդէն կը գրեն մեզ.

«Ընտանեկան կեանքին մէջ երևան եկած ամուսնական զեղծումները, մանաւանդ Խարբերդի շուրջը գտնուող գիւղերուն մէջ, կ'արժէ որ նկատողութեան առնուին մեր կրօնական վարչութեան կողմէ։ Քորփէ, Հիւսէյնիկ, Աղա-Մէզիրէ, Դադէմ, վերջապէս որ մէկ գիւղ սահմանէն որ ներս անցնիս, ամուսնալուծութեան հարցը շօշափող մէկէն աւելի պատմութիւններ պիտի լսես, աւելի կամ նուազ գայթակղական, որոնց հետ առաջնորդի ու առաջնորդարանի անուններն ալ պատասխանատու դերով միշտ խառնուած պիտի ըլլան։»

—Տիարպէքիրէն կը գրեն մեզ.

«Քաղքիս համար ազգային վարժարանի պէտքը շատ զգալի է. Թէև եկեղեցւոյ կից սրահ մը մէջ 150 էն աւելի աշակերտներ կը դաստիարակուէին, բայց անոր պատը խախտուն ըլլալուն առժամապէս գոցուած է։

«Քաղքիս օդերը լաւ կ'երթան, բայց անձրևի կարօտ կը քաշուի։ Արմտիքի գիները նոյնը կը մնան. Նպարեղէններու սղութիւնը շատ զգալի եղած է հասարակութեան։

—Մէնէմէնէն կը գրեն մեզ.

«Իզմիրի բնակիչներէն Ստեփան էֆէնտի Նուպարեանի տեղս գալով, կազմեց Թաղական խորհուրդ մը, որուն անդամները՝ Հաճի Յակոբ էֆ. Գասպարեան, Սմբատ էֆ. Սէմիրճեան և Բարսեղ էֆ. Համալեան անմիջապէս իրենց պաշտօնին ձեռնարկեցին։

—Երէկ տեղի ունեցաւ Սամաթիոյ մէջ Յարութիւն էֆ. Թիւլեանի (Թուլաբան Բասգալ) յուղարկաւորութիւնը։ Ս. Պատրիարքը իր կողմէ ղրկած էր Տ. Վահրիճ վարդապետը։ Երուսաղէմատան փոխանորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. Իւթիւճեան, Տ. Գրիգորիս եպիսկ. Ալէաթճեան, Զ. Եղիշէ եպիսկ. Ապահունի և բազմաթիւ վարդապետներ ու քահանաներ եկած էին վերջին յարգանք մը ընել վաղեմի ուսուցչին։ Ներկայ էին նաև Սամաթիոյ ազգ. վարժարանին աշակերտներն ու աշակերտուհիները։ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը և վարժարանին ուսուցչական մարմինը կանխահոգ մտածութեամբ ամէն կարգադրութիւն յանձն առած էր։ Բազմաթիւ ծաղկեփունջեր ղրկուած էին։ Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան։ Եկեղեցական արարողութենէն ետքը դագաղը փոխադրուեցաւ Եկեղեցւոյ փակին մէջ, ուր վարժարանին աշակերտներուն և ուրիշներուն կողմէ ճառեր խօսուեցան։ Մարմինը ամփոփուեցաւ Պալըգլըի ազգ. գերեզմանատան մէջ։

Յառաջիկայ կիրակի, 13 դեկտ. Ս. Յակոբ Մծբնայ Սքանչելագործ Հայրապետի տօնախմբութեան առթիւ Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս եկեղեցւոյն մէջ, որու Տօնախմբութիւնն է։ Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ պաշտօն պիտի մատուցուի բարեյիշատակ Յակոբ էֆ. Նորատունկեանի հոգւոյ հանգստեան համար, որու մարմինը ամփոփուած է Ս. Եկեղեցւոյս շրջափակին մէջ։

Այս առթիւ խորհուրդս պարտք կը համարի հրաւէր կարդալ բարեպաշտ ժողովուրդին, և մանաւանդ Նորատունկեան գերդաստանի պարագաներուն, որ իրենց ներկայութեամբ մխիթարուին և մխիթարեն աղքատիկ Թաղիս Եկեղեցին։

1898 դեկ. 9

Ի դիմաց առժմ. Թաղ. Խորհրդոյ
Գասըմփաշայի

Ատենադպիր Դ. ԲՈԼԱՏ
Ատենապետ Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Հրատարակուեցաւ 37րդ թիւը.— Արուեստի Նորութիւններ.— Երկրագործական օդերևութաբանութիւններ.—Գլխաւոր ազգաց մղոններու վրայ տեղեկութիւններ.—Շերամաբուծութիւն.—Արհեստական գիտելիքներ.—Ժամիկը (բուլումպաներէն) անաղարտ պահելու միջոցներ.—Մատենախօսական.—Եւայլն եւայլն;

Հատը 40 փարայ. տարեկան 50 ղրշ.

Դիմել առ Տնօրէն-Խմբագրապետ Դ. Բոլատ.—Խալի-Ջամիլէ փողոց, թիւ 19, Պաշճէ-Գաբու։ 121

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Հնդկաստանի կառավարութիւնը որոշեց թէ Հնդկաստանի մէջ ծառայող անգլիացի սպաները եթէ չինարէն սորվիլ ուզեն, մասնաւոր առաւելութիւններ պիտի վայելեն։ Նախնական քննութիւն մը տալէ ետքը մրցաբար Պեքին պիտի ղրկուին տարի մը հոն մնալու համար։ Պեքինի անգլիական դեսպանատունը չինարէնի դասատուներ պիտի յատկացնէ այդ սպաներուն։ Մինչև ինը ամիս եթէ կարենան գործնական բաներու վրայ չինարէն խօսիլ, հազար րուփի պիտի ստանան։ Ամէնէն աւելի Պեքինի գաւառաբարբառը պէտք է սորվին. սակայն անգլիացիները կրնան Քանթոնի գաւառաբարբառն ալ սորվիլ, բայց այդ մասին Հնդկաստանի կառավարութիւնը դիւրութիւններ պիտի չընծայէ իրենց։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Անցեալ շաբաթ օր Հռոմի մէջ իր երրորդ նիստը կազմեց Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջև կնքուած առևտրական դաշնագիրը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը։ Ամէնէն աւելի ուշադրութեան կ'արժանանայ գինիներու խնդիրը։ Յանձնաժողովին անդամներէն մէկ քանին երկիւղ յայտնեցին թէ ֆրանսական գինիները պիտի ողողեն իտալական հրապարակը։ Յանձնաժողովը չընդունեց առաջարկութիւն մը թէ ֆրանսական գինիները պէտք չէ պայմանադրական մաքսատուրքին ենթակայ ըլլան, ինչպէս Ֆրանսա կը մերժէ նուազագոյն մաքսատուրքը մետաքսներուն համար։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Բարիզէն անցեալ երեքշաբթի Բեզերսպուրկ քաշուած հեռագիր մը բուռն տպաւորութիւն մը գործեր է դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ։ Հեռագիրը կ'ըսէր թէ զօրավար Ժամոն, Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի ներկայացուցած պահուն, Տրէյֆիւս-Բիքառի գործին և Վճռաբեկ Ատեանի որոշումներուն ակնարկելով, թախանձեր է Նախագահին մօտ արտասովոր միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի բանակին պետերը ազգէն վեր ըլլան։ Պ. Ֆէլիքս Ֆօռ պատասխաներ է թէ առայժմ անպատեհ կ'երևայ իրեն այդ մասին միջամտութիւն մը ընելը, բայց ի հարկին և երբ պարագաները ներեն, պիտի նպաստաւորէ խորհրդարանական փոփոխութիւն մը զոր կացութիւնը անհրաժեշտ կը դատէ։ Ֆրանսայի հեռագրական վարչութիւնը վար դրեր է այս հեռագիրը որ յետոյ անուղղակի ճամբով Բեզերսպուրկ ղրկուեր է։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր կողմէ Ռայխսթակի դիւանին ուղղեալ ճառին և արտաքին գործոց նախարար Պարոն Ֆոն Պիւլովի յայտարարութեանց վրայ խօսելով Նովոսթի կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը չէ փոխուած, այլ աւելի հաստատուն և տեսական եղած է։ Ֆոն Պիւլով, կը յարէ ռուս թերթը, Անգլիոյ վրայ խօսած ատեն յստակ կերպով յայտնած է իր գաղափարները. ըսած է որ Գերմանիա ու Անգլիա կրնան մէկտեղ քալել, բայց, կը յարէ Նովոսթի, դաշնակցութեան վրայ չէ խօսած։

ՊՈՐԹՈՒԿԱԼԻ կառավարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ իր գաղթավայրերը, մանաւանդ Տէլակուան, ուրիշին ծախելու կամ վարձու տալու որոշում տուած ըլլայ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Անգլիական լրագիրները կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջև մերձեցում մը՝ որուն յայտարար նշանն է Ռուսիոյ ելմտական գործակալ Պ. Թաթիշչէվի ճառը, անկարելի և անհաւանական չէ, նոյն իսկ Չինաց մէջ։ Գերմանական քանի մը լրագիրներ թերևս կատարուած իրողութիւն մը կը ներկայացընեն Անգլիոյ և Ռուսիոյ համաձայնութիւնը։

ԽՐՈՒԱԹԻԱՅ նահանգային ժողովը երկու օրուան վիճաբանութենէ մը ետքը շաբաթ իրիկուն քուէարկեր է Հունգարիոյ հետ իր պայմանադրութեան առժամեայ երկարաձգումը, կառավարութեան առաջարկած ձևովը։ Ընդդիմադիրներէն երկու հոգի միայն դէմ խօսեր են այդ առաջարկութեան։

ՔՈՍԹԱ-ՌԻՔԱՅԻ, կեդրոնական Ամերիկա, հանրապետութեան նախագահը կիրակի օրը Հավր ժամանեց և ցամաք ելլելուն պէս հեռագիր մը ուղղեց Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի։ Նախագահը նոյն իրիկունը Բարիզ ուղևորեր է։

ՍՊԱՆԻԱ.— Մատրիտէն կը հեռագրեն թէ Քարլոսեան լրագրի մը խմբագիրը Սպանիոյ հիւսիսային արևմտեան նահանգներուն մէջ պտոյտ մը կատարած միջոցին ձերբակալուեր է, Քարլոսեանց նպաստաւոր գաղափարներ տարածած ըլլալուն համար։ Խմբագիրը զինուորական իշխանութեանց տրամադրութեանը տակ դրուեր է։ Կարևոր թուղթեր ձեռք անցուեր են։ Քատիքսէն ալ կը հեռագրեն թէ Քարլոսեան քանի մը գործակալներ Խէրէզի շրջակայ գիւղերուն մէջ պտոյտ մը կատարեր են, բայց արդիւնք մը չեն կրցեր ձեռք բերել։

—Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիական պատուիրակները շաբաթ կէս գիշերին Մատրիտ հասեր են։ Նախարարներ և ուրիշ բարձրաստիճան անձեր ընդունեցին զանոնք երկաթուղիի կայարանին մէջ. դէպք չէ պատահեր։

— Նախարարները շաբաթ օրը կարևոր խորհրդակցութիւն մը կատարեր են ներքին քաղաքականութեան վրայ, բայց տրուած որոշումները գաղտնի կը պահուին։

—Ֆրէմտէնպլաթ քննելով այն պատճառները որով Սպանիա կորսնցուց իր գաղթավայրերը, կ'ըսէ որ գլխաւորաբար սա իրողութիւնն է թէ երբ Սպանիա այդ գաղթավայրերը ձեռք անցուց, տակաւին բոլորովին միջնադարեան վարչութիւն մը ունէր, որ այս դարուն յառաջդիմութեան մէջ նոր սնունդ մը գտաւ։ Ուրիշ պատճառ մը ա՛ն է թէ դարուս սկիզբը Սպանիա զգաց Ֆրանսայի դէպքերուն հակահարուածը և ինք ալ մղուեցաւ ծայրայեղ շարժում մը, խորհրդարանական դրութեան բոլոր թերութիւններովը։ Ուրեմն, կ'ըսէ վիէննական թերթը, արդարացի չըլլար Քուպայի ձախողումին բոլոր յանցանքը և Ամերիկայի դէմ գնելու անկարողութիւնը նոր սերունդին վերագրել։ Այս ձախողումը, կ'ըսէ Ֆրէմտէնպլաթ, դաս մը պիտի ըլլայ Սպանիոյ, որ պիտի խոստովանի թէ երկիրը քաղաքական ու տնտեսական վերածնութեան մը պէտք ունի։ Վիէննական թերթը կը յուսայ թէ սպանիական ազգը հաւատարիմ մնայ խնամակալ-թագուհւոյն ու թագաւորին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Զօրավար Մէրրիթ որ Մանիլյայէն շաբաթ օրը Նիւ Եորք հասաւ, յայտարարեր է լրագրապետի մը թէ Փիլիպպեաններու մէջ բոլոր օտարութեանց ներկայացուցիչները ուղղամիտ ընթացք մը ունին Ամերիկացիներուն հանդէպ, բաց ի Գերմանիոյ ներկայացուցիչէն որ ամէն առիթ կը փնտռէ անհաճոյ ըլլալու Ամերիկացիներուն։ Գերմանացիները իրենց նախանձու զգացումն ալ չեն ծածկեր եղեր։

ՔՈՒՊԱՅԷՆ շաբաթ օրը Պարսելոնա հասեր է Ռէնա Մարիա Քրիսթինա շոգենաւը, սպանիական հազար զինուորներով, ամէնքն ալ կատարելապէս առողջ։

ՏԱՅՐԱՑԵՂՆԻ.— Պրիւսէլի պատժական դատարանը դատապարտեր է երկու Ֆրանսացիներ 13 էն 11 ամիս բանտարկութեան, որովհետև Պրիւսէլի մէջ յայտարարութիւններ փակցնելով ծայրայեղական ոճրագործ Լուչէնին գոված էին։

ՊԻՍՄԱՐՔ.—Կոթայի Նոր Տարեցոյցին Բոյխսթակին անդամներուն անուանց ցանկին մէջ Լաուէնպուրկի դքսութեան տիտղոսը չէ տրուած Պիսմարքի որդւոյն Հէրպէրթ իշխանին որուն անունին տակ ծանօթութիւն մը գրուած է թէ վախճանեալ Պիսմարքի անձին տրուած էր Լաուէնպուրկի դքսութեան տիտղոսը, որ յաջորդներու չի փոխանցուիր։

—Պիսմարքի դամբարանին շինութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Շէնքը աւազաքարէ է, իսկ ստորին մասը կրանիթէ։ Վրան կայ աշտարակ մը կամ գմբէթ մը երեսուն մէթր բարձրութեամբ։ Պիսմարքի մարմինը այդ գմբէթին կամ աշտարակին տակը պիտի ամփոփուի։ Մատուռին շինութիւնը դեռ քանի մը ամիս պիտի տևէ, որով մարմինին թաղումը գարունէն առաջ պիտի չկրնայ տեղի ունենալ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Մոնթկոմէրի ժողովուրդը Ալապամայի մէջ շաբաթ օրը համակրական խանդավառ ցոյց մը ըրեր է Նախագահ Պ. Մաք Քինլիի որ ճառ մը խօսելով ըսեր է.

«Կը սիրեմ ամերիկեան ժողովրդին զգացումը որ հակառակ է այն գաղափարին թէ զօրաւոր մնայուն բանակ մը պէտք է ունենանք, բայց վերջին ամիսներու դէպքերը ցոյց տուին միայն և բաւական զօրաւոր բանակի մը պէտքը, որպէս զի խաղաղութեան ատեն իր ունեցած պարտականութիւնները գործադրէ։»

—Ամերիկեան Մօպիլէ և Մոհաւք մարտանաւերը հրաման ստացեր են պատրաստ գտնուիլ Մանիլա երթալու Սուէզի ճամբով։ Ասոնց իւրաքանչիւրը 1800 հոգինոց զօրագունդ մը պիտի փոխադրէ Մանիլա։

ՃԻՊՈՒԹԻԷՆ կը գրեն թէ Լէոնթիէվ կոմսը Նոյմ. 22ին անկէ ճամբայ ելեր է դէպ ի Հարրար։ Կոմսը թէև տակաւին կը կաղայ, սակայն վերստանձնած է իր ֆիզիքական կորովը և կը յուսայ շուտով ու վերջնապէս հաստատել Հապէշստանի հասարակածային նահանգներուն մէջ, որոնց կուսակալն է։ Կոմս Լէոնթիէվ իր վարչական կարողութիւններուն և կորովին շնորհիւ պիտի յաջողի իր գործին մէջ։ Կոմսը միայն Ատտիս-Ապապայի մէջ պիտի կենայ Մենելիքի հետ տեսակցելու։

Ճիպութիի մէջ պարէնի կարաւան մը կը պատրաստուի Մարշանի արշաւախումբը զինամթերելու համար՝ Պառօ հրամանատարին առաջնորդութեամբ։ Հաշիւ կ'ընեն թէ Մարշան հազիւ տարիէ մը պիտի կրնայ Ճիպութի հասնիլ, վասն զի քանի մը ամիս կենալ պիտի ստիպուի անձրևներու եղանակին պատճառաւ։ Վերադարձին Հարրարէն մինչև ծովեզերք պիտի կրնայ երկաթուղիով երթալ, որովհետև Սոմալի երկաթուղիին շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի. 60 քիլոմէթրնոց առաջին մաս մը յառաջիկայ տարին պիտի կրնայ բանիլ։ Այս երկաթուղին նախ մինչև Ատտիս-Ապապա և յետոյ մինչև Նեղոս պիտի երկարի. Քոնկոյի երկաթուղին չափ կարևոր պիտի ըլլայ։ Մեծ յեղաշրջում մը առաջ պիտի բերէ Հապէշստանի բարեբեր երկիրներուն տնտեսական կացութեանը մէջ։

ՔՈՒՊԱ.—Կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները թէև Քուպայի պիտի չտիրեն, սակայն երկար ատեն պիտի կառավարեն այն կղզին։ Պ. Մաք Քինլի և զատական նախարարը որոշեր են որ Քուպայի ինքնօրէն կառավարութիւնը դադրեցնէ երկաթուղիի և ուրիշ ձեռնարկութեանց մենաշնորհներու վաճառումը։

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Իտալիոյ գանձային նախարար Պ. Վաքքիի Նախարարաց Խորհուրդին յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի հրաժարի, և իրեն պիտի յաջորդէ ելմտական նախարար Պ. Քարքանօ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Պոմպէյի մէջ ժանտախտը կ'աւելնայ. իսկ Մայսորի մէջ կը նուազի։

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ հեռագիր մը կը հերքէ այն լուրը թէ քաղաքապետ տոքթ. Լուէկըր, կառավարչին կողմէ իրեն եղած դիտողութեան մը պատճառաւ, պիտի հրաժարի։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ Նիքոլա իշխանը յունուարին Սոֆիա պիտի երթայ այցելութիւն տալու Ֆէրտինանտ իշխանին։

ՍԱՔԻԱՄՈՒՆԻԻ ՄԱՍՈՒՆՔԸ. — Հնդկաստանի կառավարութիւնը նուիրեց Սիամի թագաւորին, որ Պուտտայական միակ վեհապետն է, Սաքիամունիի վաւերական մասունքները։ Սիամի թագաւորը պատուիրակ մը ղրկեր է Հնդկաստան այդ մասունքները առնելու, զորս պիտի բաշխէ Պիրմանիայի ու Սէյլանի Պուտտայականներուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Նիւ Եորք Հէրըլտ Մ. Նահանգաց գլխաւոր լրագիրներուն կարծիքը հաւաքած է, Ամերիկայի կայսերականութեան քաղաքականութեանը վրայ։ Մինչև հիմա 532 պատասխան ստացուած է որոնց 329ը նպաստաւոր կարծիք յայտնած են և 203ը հակառակ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Կալկաթայէն շաբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ վերջին ճակատամարտներուն մէջ մոլեռանդ կրօնականին մարդերէն 80ը սպաննուեր և 70ը վիրաւորուեր են։ Տուրպանկայի Մահարաճան մեռեր է։

ՊԱՐՈՆ ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ՏԸ ՌՈԶԻԼՏԻ մահը, զոր հեռագիրը ծանոյց, յանկարծական եղաւ։ Քանի մը օր առաջ այցելութիւն տուած էր Կալլէսի իշխանին։ Իր ծննդեան 59րդ տարեդարձին առտուն մեռաւ իր սպասաւորին թևերուն մէջ։ Պարոն Ֆէրտինանտ տը Ռոզիլտ Բարիզի մէջ ծնած էր 1839ին, Վիէննա դաստիարակուած և Լոնտոն հաստատուած էր 1863ին։ Երկու տարի ետքը ամուսնացած էր իր հօրեղբօրաղջկան Էվլինի հետ որ առաջին Լորտ Ռոզչիլտի աղջիկն է։ 1885էն ի վեր երեսփոխան էր, ազատական միութենական կուսակցութենէն։ Պարոն Ֆէրտինանտ տը Ռոզիլտ մեծ հաւաքածոներ ունի. շատ բարեգործ էր։ Կալլէսի իշխանը մտերիմ բարեկամն էր վախճանեալին։ Ն. Բարձրութիւն անոր տանը սանդուղէն էր որ ինկաւ և ծունր արկած մը ունեցաւ։

ՔՐՈՆՇԹԱՏԻ ԱՐԿԱԾԸ.—Բեզերսպուրկէն սա տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Քրոնշթատի Քոնսթանթէն ամրոցին մէջ պատահած արկածին վրայ, զոր հեռագիրը ծանոյց.

Թնդանօթաձիգ զօրքերու խումբ մը չորս սպայի հսկողութեանը տակ, թնդանօթներ կը լեցնէր. ասոնց մօտ կային բազմաթիւ ռումբեր և վառօդ պարունակող տակառ մը։ Յանկարծ սոսկալի պայթում մը լսուեցաւ և զինուորներուն գտնուած տեղը լեցուեցաւ թանձր մուխով մը և բեկորներով։ Այս պայթումը ռումբի մը կրակ առնելէն առաջ եկած էր. անմիջապէս երկրորդ մըն ալ տեղի ունեցաւ. պատճառը յայտնի չէ։ Բարեբաղդաբար յաջողեցան մարելու հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը, որ կրնար արծարծիլ մօտը գտնուած մեծաքանակ ռազմամթերքներուն։ Ինը զինուոր մեռած էին և եօթը ծանրապէս վիրաւորուած։ Դիակները անճանաչելի էին, մազերնին այրած և աչքերնին դուրս ինկած. մէկ քանիին ոտքերը ու ձեռքերն ալ հեռուն նետուած էին։ Սպաներէն մէկն ալ մեռած էր և միւսները վիրաւոր։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Բօլ Քամպոն շաբաթ օրը ընդունեց Անգլիոյ ֆրանսական գաղթականութենէն հարիւր յիսուն հոգի։ Ֆրանսական բարեգործական ընկերութեան նախագահը ուղերձ մը կարդալով, ըսաւ.

«Այնպիսի ատեն մը կը ժամանէք, Պ. դեսպան, որ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները փափուկ հանգամանք մը առած են —աւելորդ է զայն ծածկելը— բայց լաւ համոզուած ենք թէ անոնց մէջ լաւ յարաբերութիւններ հաստատելու գործը ձեր փորձառութեանը համար դժուարին բան մը չէ։ Մենք, իբրև միջնորդ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջև ելմտական, առևտրական, ճարտարարուեստի և գրական կամ գեղարուեստական անհուն շահերու, մեծապէս կը բաղձանք որ այդ ամպերը շուտով փարատին, և բաղդ ունենանք ի մօտոյ տեսնելու երկու ազգերը որ միասին քալեն խաղաղութեան և յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ։»

Պ. Քամպոն պատասխանելով գովեց իր նախորդը եւ ըսաւ.

«Ձեր վրայ կը վստահիմ որ օգնէք ինծի իմ դժուար պաշտօնիս մէջ։ Դուք կրնաք վստահիլ իմ վրաս։ Այս պաշտօնս սապէս կը սահմանեմ.—Պաշտպանել Ձեր և Ֆրանսայի շահերը, բարձրաձայն հաստատելով թէ, փոխադարձ բարեացակամութեամբ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ շահերը անհաշտ չեն և միշտ պէտք է համաձայն ըլլան քաղաքակրթութեան ու յառաջդիմութեան շահերուն։»

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրը, իր անուան տօնախմբութեանը առթիւ, Ուքազ մը հրատարակեց, որով հարիւրին 4½էն 4ի կ'իջեցնէ՝ երկրագործական դրամատուններու կողմէ գիւղացիներու ըլլալիք փոխառութեանց տոկոսը։

—Նոյն առթիւ Ձարին Թիկնապահ կարգուեցաւ իշխան Ջաւճավաձէ։ Վլատիմիր պատուանշանի մեծ Խաչը տրուեցաւ Իրքուցքի կառավարիչ զօրավար Կորէմիքինի և զօրավար Տանիլովիչի։ Ալէքսանդր Նէվսքիի մեծ Խաչը՝ զինուորական ատեանին անդամ զօրավար Եանովսքիի և 21րդ զօրաբանակին հրամանատար զօրավար Վէտուայի։

ԷՍԹԷՐՀԱԶԻ.—Օպսէրվըր կը ծանուցանէ թէ, կ'ըսէ Լոնտոնէն հեռագիր մը, Էսթէրհազի ետ կեցեր է նոյն լրագրին դէմ բացած զրպարտութեան դատէն։ Էսթէրհազի այդ դատին մէջ պարտաւոր կը մնար ապացուցանելու թէ Պորտըրոյին հեղինակը չէ։ Օպսէրվըր կը յարէ թէ գնդապետ Շուարցքօբէն 1876էն ի վեր կը գործածէր Էսթէրհազին, որ 162 զեկոյց ըրած էր Գերմանիոյ զինուորական կցորդին. ասոնց շատը անարժէք են եղեր և չինծու, բայց Էսթէրհազի գրեթէ տարին 80,000 ֆր. ստացեր է։ Շուարցքօբէն Գերմանիոյ կայսրէն արտօնութիւն ուզեր է խօսելու։ Ուրիշ լուրի մը նայելով, Էսթէրհազի զինքը դատող զինուորական ատեանին յանձներ է, զօրավարներու կողմէ ստորագրուած եօթը նամակ որոնք բանակին համար աւելի նախատալից են եղեր քան թէ իր գրածները առ Տիկին Պուլանսի։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ պետական պայմանադրութեան յանձնաժողովը շաբաթ օրը քուէարկեր է Հունգարիոյ հետ առևտրական ու մաքսային դաշնադրութեան 25րդ և վերջին յօդուածը։ Յանձնաժողովը, իր վեց շաբթուան աշխատութեանը միջոցին, եղած առաջարկութիւններուն և ոչ մէկը ընդունած է, բայց ի թեթև փոփոխութենէ մը՝ գրական սեպհականութեանց խնդրին համար։ Ուրեմն առևտրական դաշնադրութիւնը Աւստրիոյ Խորհրդարանին վաւերացմանը պիտի ենթարկուի այն ձևով որ Պաշէնի կոմսին դահլիճին օրով որոշուած է Աւստրիոյ և Հունգարիոյ կառավարութիւններուն միջև։

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Հաւաս սա զեկոյցը հաղորդած է Բարիզի թերթերուն.

«Իրիկուան լրագիր մը լուր մը հրատարակած էր թէ Ֆրանսայի ելմտական պաշտօնարանին մէջ հաշիւ եղած է որ Գերմանացիները իրենց ձեռքը գտնուած իտալական արժեթուղթերէն 50 միլիոն ֆր ի չափը ուրիշի ծախած են 1898ի առաջին վեցամսեային մէջ։ Ելմտական պաշտօնարանը այդ կարգի հաշիւ մը չէ ըրած և արդէն անհրաժեշտ միջոցներն ալ չունի գիտնալու համար օտարներու ձեռքը գտնուած արժեթուղթերու նկատմամբ կատարուած գործառնութիւնները։»

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1899 Տարւոյ
Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի
ԳԻՆ 2 ՂՐՇ.
Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, միջին յարկ թիւ 48, 49, 50։ (ԿՑԻէ)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Սէլանիկի նահանգին կեդրոնական վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պէրութի վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ Րէշատ պէյ, որուն յաջորդեց Սէլանիկի վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ Ալի Րիզա էֆ.։ Պէրութի կեդրոնական առևտրական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ նոյն նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մուսա Քեազըմ էֆ. որուն յաջորդեց Պաղտատի նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Նազիֆ էֆ. և ասոր ալ յաջորդեց Շքոտրայի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Մէհմէտ Նէճիպ էֆ.։ Գոնիայի Նիդէ գաւառին նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Սէլանիկի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Մէհմէտ Ալի էֆ.։

—Պիթլիսի Խիզան գաւառակին Նայիպ անուանուեցաւ Ճուլամերկի Նախորդ Նայիպ Մուսթաֆա էֆ.։

ՆԻԿՈԼԱ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԸ, առջի օրը, ինչպէս ծանուցինք, այցելեց ռուսական հնագիտական կաճառը, դեսպան Պ. Զինովիէվի, զօրավար Թուխթոլինի և միւս զինուորականներուն հետ։ Տնօրէն Պ. Ուսբէնսքի կաճառին դուռնէն ընդունեց Ն. Բարձրութիւնը։ Մեծ Դուքսը տեղեկութիւններ առաւ կաճառին աշխատութիւններուն վրայ և ուրախութիւն յայտնեց արագ յառաջդիմութիւններուն համար։ Մեծ Դուքսը այցելեց մատենադարանը ու թանգարանը, և մեծ հետաքրքրութեամբ աչքէ անցուց ձեռագիրները, լուսանկարները և բոլոր հնութիւնները։ Պ. Ուսբէնսքի բացատրեց այդ առարկաներուն պատմական արժէքը։ Կաճառին բոլոր անդամները ներկայացուեցան Մեծ Դուքսին, որուն այցելութիւնը կէս ժամու չափ տևեց։ Ն. Բարձրութեան մեկնելէն ետքը ռուս լրագրաց թղթակիցներն ալ այցելեցին կաճառը։

—Մեծ Դուքսը կաճառէն ելլելով միւս նոյն անձերուն հետ գնաց Բանկալթիի ռուսական հիւանդանոցը և դրան սեմին ընդունուեցաւ ռուսական ընդհ. հիւպատոսին, հիւանդանոցին տնօրէնին, բժիշկներուն և Գթութեան Քոյրերուն կողմէ։ Մեծ Դուքսը նախ եկեղեցին գնաց, ուր երէց Տ. Սէրկիոս բարեմաղթուղթիններ բրաւ Զարին, կայս. գերդաստանին և Մեծ Դուքսին համար: Հիւանդանոցի սրահին մէջ տնօրէն Պ. Աչէքոթիէֆ Մեծ Դուքսին ներկայացուց բժիշկները, Տոքթ. Ինեաթիովիչ, Բլէսքով և Տիկին Սիէպոլթ: Այս վերջինը 1877—78ին բանակին մէջ ծառայած է Ն. Բարձրութեան հօրը հրամանին տակ: Մեծ Դուքսը այցելեց բոլոր սրահները և քաջալերական խօսքեր ըրաւ հիւանդներուն: Գոհունակութիւն յայտնեց այդ հաստատութեան կանոնաւորութեանը վրայ ու մեկնեցաւ:

—Մեծ Դուքսը երէկ քաղաքային հագուստով նորէն Մեծ Շուկան այցելեց և մեծ քանակութեամբ կապերտներ գնեց: Միջօրէին դեսպանատան մէջ ճաշեց: Նոյնպէս երէկ իրիկուն:

—Մեծ Դուքսը այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս:

—Վեհ. Սուլթանը արաբական գեղեցիկ նժոյգ մը նուիրեց Մեծ Դուքսին: Կայս. երկու թիկնապահ երէկ ռուսական դեսպանատունը տարին այդ նժոյգը:

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դրանէն որ Յունաստանէն Թուրքիա բերուած հելլէնական ձէթերը, օճառները, գինիները, քոնեաքները, և այլն մաքսատուններու մէջ քիմիապէս չտարրալուծուին, վասն զի անպատ են: Յունաստանի մէջ խարդախութեան տարրեր չկան և նախնական նիւթերը շատ աժան են:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԸ.—Շաբաթ իրիկուն Բարիզէն մեկնող կառախումբը Նոժան—լ'Արթոյի կայանին մօտ գիծէն ելեր է, երկաթեայ գիծերէն մէկուն աւրուած ըլլալուն հետեւանքով: Մարդու վնաս չէ պատահեր: Հաղորդակցութիւնը կէս գիշերին վերահաստատուեր է,

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ միջեւ կնքելի մաքսային առժամեայ պայմանադրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ սկսաւ գումարուիլ Խարիճիէի մէջ, նախագահութեամբ Բ. Դրան առաջին թարգմանիչ Տավուտ էֆ.ի:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիներու Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին նախագահ Տոքթ. Զանտէր, առջի օրը հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունը հրաւիրուելով անոր հաղորդուեցաւ Հայտար Փաշայի քարափին ու նաւահանգստին շինութեան վերաբերեալ որոշումը, ինչպէս ծանուցած էինք: Տոքթ. Զանտէր խնդրեց այդ զեկոյցը գրաւոր ընել յարելով որ Ընկերութիւնը պատրաստ է պատասխանելու: Որոշուած պայմաններուն մէջ նշանակուած է թէ կայս. կառավարութիւնը երբ որ ուզէ պիտի կրնայ նաւահանգիստը ու քարափը ձեռք անցընել:

ՍԸՐ ԱՇՄԷԹ ՊԱՐԹԼԷԹ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը գրաւական կարողութիւնը հաստատող վկայական մը պահանջեց Սըր Աշմէթ Պարթլէթէն որ մենաշնորհ ուզած է Իզմիրի ու Սէլանիկի մէջ ելեկտրական լոյս գործածելու և ելեկտրաշարժ թրամուէյ բանեցնելու համար:

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ.—Վիէննայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Օսմ. կառավարութիւնը նկատողութեան առած է Սուրիական Տրիպոլիսէն մինչեւ Պասրայի ծովածոցը երկաթուղի մը շինելու կարեւոր հարցը, վասն զի այդ գիծը Միջերկրականը պիտի միացնէ Պասրայի ծովածոցին: Եւրոպայի դրամատէրներու խումբ մը բաւական ատենէ ի վեր մենաշնորհ կը խնդրէ այդ գիծը շինելու համար: Խանգինէն սկսելով ճիւղ մը պիտի ունենայ որ Պաղտատէն ու Եփրատի եզերքը գտնուած քաղաքներէն պիտի անցնի և մինչեւ Քէրպէլա ու Նէճէֆ պիտի երկարի: Դրամատէրները կը խնդրեն որ այդ ճիւղերու շինութեանը համար նախամեծարութեան իրաւունք ունենան. նոյնպէս գիծին անցնելիք տեղերը նաւամատոյց, մթերանոց, և այլն շինելու իրաւունքը միայն իրենց տրուի: Արտօնութիւն կ'ուզեն նաև ընդարձակ հողերը ջրանցքներու միջոցաւ ոռոգելու, գծին երկու կողմէն մինչեւ 50 քիլօմէթր տարածութեամբ տեղի վրայ քարիւղի հորեր փորելու և հանքեր շահագործելու: Այդ գիծը եթէ շինուի, առանց Սուէզի ջրանցքին վնասելու, Եւրոպայի ու Արեւելքի միջեւ եղած հեռաւորութիւնը շատ պիտի կարճեցնէ և ուղեւորներու, թղթատարութեան ու ապրանքներու փոխադրութիւնը պիտի դիւրացնէ: Թէ՛ Սուրիական Տրիպոլսոյ և թէ Պասրայի ծոցին մէջ ընդարձակ նաւահանգիստներ պիտի շինուին: Գիծը շատ դիւրութեամբ պիտի շինուի: Կառախումբերը ժամը 40 մղոն արագութեամբ պիտի երթեւեկեն:

—Բ. Դուռը նկատողութեան առած է Մանաստըրի ու Եանեայի կողմերը երկաթուղիներ շինելու խնդիրը:

ՊԱՊԱԿԱՆ նուիրակ Տ. Պոնէթի երէկ այցելութիւն տուաւ Գերմանիոյ դեսպանին:

«ԿՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՊՈԼԻՍ» լրագիրը կանոններու հակառակ գործած ըլլալուն համար անպայման կերպով դադարման դատապարտուեցաւ:

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Լորտ Քիչնէր անցեալ երեքշաբթի առտու Բօր-Սաիտ ժամանեց: Անգլիական հիւպատոսը և ուրիշներ շոգենաւ երթալով բարի գալուստ մաղթեցին Լորտ Քիչնէրի, որ շոգենաւէն ելաւ և հետիոտն գնաց մինչեւ կայարան և անկէ ճամբայ ելաւ երկաթուղիով:

—Եգիպտական կառավարութիւնը նորէն կը բանակցի ընդծովեայ հեռագրական թելերու անգլիական ընկերութեան հետ, այն մենաշնորհին նկատմամբ զոր այս վերջինը կ'ուզէ Եգիպտոսի մէջ ունենալ իր հեռագրաթելերուն համար: Ամենէն աւելի Քասալա-Սուաքիմի գիծին վրայ կը բանակցին:

—Օմտուրմանի միւտիր կարգուեցաւ Մէքսուիլ Պէյ:

—Հելլէն հիւպատոս Պ. Կրիբարիսի դիմումին վրայ Աղեքսանդրիոյ կառավարիչը պաշտօնանկ ըրաւ այն բանտապահը որ հելլէնացիի մը հետ աղէկ չէր վարուած:

—Ֆրանսական ընդ. հիւպատոս Պ. Կոկորտան Գահիրէէն ճամբայ ելեր է վերին Եգիպտոսի մէջ ուղեւորութիւն մը կատարելու համար:

—Եգիպտոսի Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց որ իրենց արուեստը ի գործ դնելու առթիւ յանցանք գործող բժիշկները արգիլուին բժշկութիւն ընելէ:

ԻԶՄԻՐԻ մէջ Հաճի Տավուտի տղան լեռը տանող աւազակներուն երկրորդ պետը, Սոթիրի Չիչաքի, ձերբակալուեր է Պուրնապատի մէջ պահականոցի մը առջեւէն: Սոթիրի գիւղացիի հագուստ հագած է եղեր գլուխը գլխարկով: Ոստիկան-զինուորները ազդարարեր են անոր որ կենայ, բայց մտիկ չէ ըրեր ու ատրճանակ պարպել ուզեր է: Վերջապէս ոստիկան-զինուորները յաջողեր են զայն բռնելու: Սոթիրի խոստովաներ է ամէն բան: Իր խումբին պետին անունը Նիքոլի է եղեր: Պ. Ռիթթոլի տղան լեռը տանող աւազակներու մասին տակաւին տեղեկութիւն չի կայ:

ՍԸՎԱՍԷՆ կը գրեն թէ ձմեռը ամիս մը առաջուան հետ բաղդատելով թեթեւ է: Ջերմաչափը, որ ամիս մը առաջ զերոյէն վար 12-15 իջած էր, հիմա 3-4 է: Ճամբաները ձիւնով ծածկուած են, բայց ցուրտը անցած տարուանին չափ չէ:

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.—Օսմ. Պանքան անցեալները հարիւր հազար ոսկինոց Մէճիտիէ զրկելով փողերանոցը, մանր դրամի վերածել տուած էր, բայց ատոնց մեծ մասը գաւառները զրկուած ըլլալով նորէն մանր դրամի նեղութիւն կը քաշուի: Բ. Դրան և Մալիէի միջեւ բանակցութիւն կը կատարուի, նորէն ութսուն հազար ոսկիի մանր դրամ պատրաստելու համար:

—Ձեռնհաս իշխանութիւնը Մեծ-Եպարքոսին մատոյց այն տեղեկագիրը որով կ'առաջարկուի փողերանոցին մէջ երկու հարիւր հազար ոսկինոց տասը ու հինգ փարանոցներ պատրաստել, արծաթախառն պղինձէ կամ [illegible]:

ՈՍԿԻ ԴՐԱՄ.—Քրէտի Լիոնէն կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ուզեց որ փողերանոցին մէջ իր հաշւոյն երկու միլիոն օսմ. ոսկի կոխել տայ՝ մասամբ անգլիական ոսկիներէ և մասամբ ձոյլ ոսկիէ:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, կ'ըսէ Սապահ, նկատելով որ կարգ մը անձեր և անծանօթ ընտանիքներ թաղերու մէջ տուներ բռնելով հանրային անդորրութեան ու բարոյականին վնասող ընթացքներու մէջ կը գտնուին, որոշեց որ այդ կարգի անձերու համար ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարէ և իմամները ու մուխթարներն ալ ուշադրութեամբ գործեն, գիտնալով որ հակառակ պարագային մէջ իմամները ու մուխթարները և տուն վարձելու միջնորդ եղողները պիտի պատժուին:

ՄԷՏԱՔՍԻ գինը տասը-տասնըհինգ օրուան մէջ 2-2,10 ոսկիի բարձրացեր է:

ՁԻԹԱՊՏՈՒՂ.— Պրուսայէն կը գրեն թէ Մուտանիայի ու Կէմլէյիկի շրջակաները ձիթապտուղը այս տարի առատ է, բայց վաճառականներուն ձեռքը անցեալ տարուան բերքէն տակաւին գտնուելուն համար կը կարծուի թէ գիները ինկած պիտի ըլլան:

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.—Իտալիոյ, Սպանիոյ ու Յունաստանի դեսպանները, և Պարոն մը Վանտէօվօ երէկ առտու Պէյքօզի կողմը որսորդութեան գացին և իրիկուան վերադարձան:

ԶԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ.— Գարու Տաղը գիւղախումբին միւտիր Մէհմէտ Փաիգ էֆ. կ'ըսէ Սէրվէթ, յոռի ընթացքին համար պաշտօնանկ եղեր է:

—Նոյն թերթը կ'իմանայ նաև թէ Սըվազի մարդահամարի տեսուչ Էմիրի էֆ. ալ զեղծումներ գործած ըլլալով, քննութիւն պիտի կատարուի:

ԱՆՁՐԵՒ ԵՒ ՁԻՒՆ.—Իզմիրի մէջ անցեալ ուրբաթ ու շաբաթ անընդհատ անձրեւ տեղացեր և լեռներու գագաթները ձիւնով ծածկուեր են: Երկուշաբթի օդը բացուեր է:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ օր Շիրայէն Պիրէօն գացող շոգենաւի մը մէջ Ֆրանսուա Պընուա անուն ֆրանսացի մը ինքզինքը ծովը նետելով անձնասպան եղաւ: Նշանաւոր չարագործ մը ըլլալով, Բարիզի մէջ քանի մը գողութիւններ կատարած ու փախած էր, բայց հելլէն կառավարութիւնը, ֆրանսական դեսպանին պահանջումով ձերբակալել տուած էր զայն: Պընուա Շիրայէն Պիրէօն կը տարուէր ոստիկաններու հսկողութեամբ: Նաւապետը անմիջապէս շոգենաւը կեցուց բայց կարելի չեղաւ գտնել անոր դիակը:

ՓԱՅՏԻՆ ԳԻՆԸ.—Կայս. կառավարութիւնը որոշեց փայտին գինը՝ որ 16 դրուշ է, աւելի յարմար քանակութեան մը իջեցնել, առանց վնասելու փայտի վաճառականներուն:

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ.— Պաֆրայի մէկ գիւղին մէջ Պէրպօղլու Թաթարի թունաւորուելով մեռեր է: Քննութիւն կատարուեր ու հաստատուեր է թէ կինը ու զոքանչը մկնդեղ դրած էին կերակուրին մէջ: Երկու կիներն ալ ձերբակալուեր են:

ԿԷՏԻՔ-ՓԱՇԱՅԻ դեղագործ Կիւմիւշեան Լեւոն էֆ. որ ասկէ երկու շաբաթ առաջ վիրաբուժական գործողութիւն մը անցուցած էր Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ, ապաքինած ըլլալով նորէն կը շարունակէ վարել իր դեղարանը:

ԹԱՏՐՈՆ ԹԷՔՖԷ ՊԱՇԻ.— Այս իրիկուն վերջին ներկայացումն La Culotteի, վերջին ասպիճան զուարթ կատակերգութիւն մը՝ որու մէջ Բոլ Ռուէ և Օր. Տարյօ այնչափ կը զուարճացնեն հասարակութիւնը:

Երէկ ծանուցուած դեսպանական երեկոյթը որ Օր. Ռուապէի անհանգստութեան պատճառաւ տեղի ունեցած չէր, պիտի տրուի վաղը՝ ուրբաթ:

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ.—Այս իրիկուն երկրորդ դեսպանական երեկոյթ: Պիտի խաղան հինգ սկէչթինները, Սինէմաթօկրաֆի հետաքրքրական փորձերը կը շարունակուին վերջին ծայր յաջողութեամբ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է
1899ի

Զ. Թորոսեան էֆ.ի հեղինակած ԳԸՐՊԱՆԻ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ-ՕՐԱՑՈՅՑԸ հետեւեալ պարունակութեամբ:—Բաց ի Օրացոյցէն, օսմանեան և օտար փոստաներու, երկաթուղեաց, հեռագրի, փոստի գործածութեան եւն. եւն. վերաբերեալ տեղեկութիւններ: Ցուցատետրը իր գեղեցիկ կազմով և պարունակութեամբ ամէնուն օգտակար գրպանի տետրակ մըն է. ան գամ մը գնողը կը համոզուի ասոր: Կը գտնուի Կալաթա, Վրոյր և Ընկ. Թղթավաճառանոցը, Պոլիս, Պաշճէ-Գաբու, հայ գրատուները: Միակ կեդրոնատեղին հրատարակչին գրատունը՝ Պոլիս Վալիտէ խան: Գիներն են՝ ընտիր լաթակազմ 2½ դհկն.—Նոյնը ոսկեզօծ, ճզմուած հինգ դհկն.—կաշեկազմ ճզմուած 7.5. Նոյնը ընտիր թղթով 12½ դհկն: Փոստկրէ կափարիչով 20 դհկն: Շատ գնողներու մեծ զեղչ: Յանձնարարութիւնք պէտք է ղրկուին առ Զ. Թորոսեան գրատուն, ուր կը վաճառուի նաեւ նախորդ տարիները համար 2 ղրշ:—Ցուցատետրի մէկ հատին փոստի ծախքը 20 փր. է:

209 7—15

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզի թերթերէն 19 Դեկտ.

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻԻ ՃԱՌԸ.—Լորտ Սոլզպըրի, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, անցեալ ուրբաթ իրիկուն ճառ մը խօսելով, գլխաւորաբար խօսեցաւ ներքին քաղաքականութեան վրայ: Արտաքին քաղաքականութեան մասին աւելի զգուշաւորութիւն պահանջեց: Օրինակի համար իր փափաքն էր բացատրել կարգ մը խնդիրներ որոնք այլանդակ կերպով մեկնուեցան; բայց չուզեր ըսել զայն առանց իր պարտքին թերանալու: Լորտ Սոլզպըրի ներկայ տարուան արտաքին քաղաքականութենէն կրկին բարոյական մը կը հանէ.

1.—Ժողովրդեան միահամուռութիւնը այնպիսի պահու մը մէջ, ուր կարգ մը անձինք կը կարծէին թէ պատերազմ պիտի ծագէր:

2—Այն պէտքը զոր քննադատները զգացին արտաքին քաղաքականութիւնը նկատելու իր ամբողջութեանը, և ոչ թէ մասնակի կէտերուն մէջ: Մէկ խնդրի վրայ պատերազմ չընելու մասին կառավարութեան քաղաքականութիւնը դատապարտելէ առաջ, պէտք է ապահով ըլլալ թէ ուրիշ խնդիրներու վրայ դժուարութիւններ պիտի չծագէին: Որչափ աւելի տարածուի բրիտանական կայսրութիւնը, անհրաժեշտ է հերքել այս կանոնը:

Այս վերջին դիտողութիւնը նշանակալից է, երբ կիրարկուի չինական և վերին Նեղոսի արդի խնդիրներուն:

Պ. ԱՍՔԻԹԻ ՃԱՌԸ.— Պ. Ասքիթ ալ ճառ մը խօսելով Պիրմինկէմի մէջ ճշդեց այն սկզբունքները որոնց ազատական կուսակցութիւնը պիտի հետեւէր արտաքին գործերու քաղաքականութեան մէջ, եթէ իշխանութիւնը իր ձեռքը ըլլար: Այս սկզբունքները կրնան ամփոփուիլ սա կերպով. խաղաղութիւնը համբերատար հաստատամտութեամբ: Ասիկա ծայրայեղ ազգասիրութեան հանդիսաւոր պախարակում մըն է:

Աւստրիոյ թերթերէն, 20 Դեկտ.

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պերլինէն հասած հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ Պերլինի համալսարանի պատմութեան ուսուցչապետ և Բրոյսիշէ Եարպիւխէր ամսաթերթի խմբագրապետ Հանս Տէլպրիւք իր ամսաթերթին մէջ Հիւսիսային Շլէզվիկի մէջ կատարուող արտաքսումներուն դէմ խօսած ըլլալուն համար, 1852ի ոչ-գաղտուորներու կատարած յանցանքին վերաբերեալ օրինաց համաձայն, ենթարկուած է կարգապահական պատժոյ: Այս յայտնութիւնը քիչ մը անսովոր պէտք է երեւայ: Բրոֆ. Տէլպրիւք ամբողջ տարիներ Բայխսթակի ազատ պահպանողականներուն կը պատկանէր, բայց յետոյ կառավարական բոլոր որոշումներուն դէմ իր սուր քննադատականներով, և Շթումի կուսակիցներու հակադեցական ծրագրին դէմ ելլելով, հետզհետէ իր կուսակցութենէն ատուած է: Քէօլլէրի Հիւսիսային Շլէզվիկէն արտաքսելուն առթիւ Տէլպրիւք գրած էր իր ամսաթերթին մէջ. բաւական խիստ լեզու մը գործածած էր: Պերլինի մամուլին մէկ մասը, գլխաւորաբար Բոսթ կը պահանջէ որ Տէլպրիւք համալսարանէն հեռացուի: Սակայն թէ բռուսիական խիստ հակումը, զոր ինքը ամէնէն աւելի ցոյց կու տայ իրրեւ զինուորականութեան պատմաբան, և իր անցեալը որով Գերմանիոյ կայսեր մեռած եղբօրը Վալտէմարի ուսուցիչը եղած է, խնդիրը աւելի կարեւոր կերպարանք մը կը ստանայ:

ՍՊԱՆԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Սպանիոյ ներկայ տագնապալից կացութիւնը որ և է կերպով փոխուած չէ դեռ. երկու օրէ չափ յայտնի չպիտի ըլլայ պաշտօնապէս թէ ո՞ւր պիտի յանգի վիճակը:

—Պ. Մոնթէրօ Րիօս, արտաքին գործոց նախարար Ալմատովար դուքսին յանձնեց սպանեւամերիկեան պատերազմին հաշտութեան բանակցութիւններու բոլոր պաշտօնական թուղթերը:

—Հավասի գործակալութիւնը Մատրիտէ կը հեռագրէ թէ Սպանիոյ մայրաքաղաքին ընդհանուր զինուորական կառավարիչը որոշած է իր իշխանութեան տակ գտնուող բոլոր Քարլոսեան ժողովները արգիլել և խափանել բոլոր Քարլոսեան թերթերը:

—Սան Սէպաստիանէն հասած հեռագիրները նմանապէս կը յայտնեն թէ հիւսիսային Սպանիոյ բանակին ընդհանուր հրամանատարը հրամայած է Քարլոսեան բոլոր քլիւպներու և ընկերութիւններու փակումը:

ԱՆԳԼԻԱ.— Զօրավար Թալպոթ վերին Նեղոսի անգլիական սեփականութիւններուն ընդհանուր հրամանատար կարգուած է, և զօրավար Կրինֆիլ որ Թալպոթէն առաջ նոյն պաշտօնը ունէր, հիմա քաշուած է Մալթայի կառավարչութեան պաշտօնին:

—Ռոյթէրի գործակալութիւնը Լոնտոնէն կը հաղորդէ թէ կառավարութիւնը որոշած է թէ Արեւելեան և Կեդր. Ափրիկէի մէջ Անգլիոյ պաշտպանութեան տակ գտնուող անգլիական զինագունդերու թիւը աւելցնել: Այս զինագունդերը պէտք է կազմուին տեղացիներէ, և անգլիացի սպաներու հրամանատարութեամբ:

—Նոյն գործակալութենէն ուրիշ հեռագիր մը կը յայտնէ թէ Առւքլէնտէն ամսոյս 18ին հասած Ըվալաղ շոգենաւը Թահիթիէն լուր կը բերէ թէ այն տեղ Ֆրանսացիները մեծ փութկոտութեամբ ամրոցներ շինելու սկսեր են:

ԹԱՆՃԷՐԷՆ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հոն գտնուող բժիշկ մը Շմիտը, հաւանականաբար վեհապետը խնամելու համար, Մառաքէշ գացեր է:

ԼԻՄԱՅԷՆ Լոնտոն հասած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ Պոլիվիայի նախագահը կը պատրաստուի 2500 հոգիով Լարապի վրայ քալելու: Լարապ հիմա կը գտնուի ապստամբներու ձեռքը:

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 21 դեկտ.—Սոլէյ կ'ըսէ թէ նախարարապետ Պ. Տիւփիւի Վճռաբեկ Ատեանին յանձներ է Տրէյֆիւսի գործին գաղտնի պայուսակը:

ՀՌՈՄ.— Ծայրայեղներու դէմ գումարուած դեսպանախորհուրդը խորհրդակցութիւնները աւարտեց: Բոլոր տէրութիւնները պիտի ստորագրեն բրօթօքօլը: Անգլիա, Պելճիքա և Զուիցերիա չեն ընդունիր ծայրայեղները յանձնելու առաջարկութիւնը:

ՄԱՏՐԻՏ.—Խնամակալ-թագուհին եթէ նոր դահլիճին կազմութիւնը Պ. Սակաստայի յանձնէ, այս վերջինը Վէյլէր զօրավարին պիտի տայ պատերազմական նախարարի պաշտօնը:

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 21 դեկտ.— Զինուորական իշխանութիւնը այսօր Վճռաբեկ Ատեանին յանձնեց Բիքառ գնդապետին դէմ եղած պայուսակը: Կը կարծուի թէ Վճռաբեկ Ատեանը շաբաթ օրը պիտի տայ ձեռնհաս դատարանին ճշդման որոշումը:

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւստրիոյ Խորհրդարանին նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ յունուար 17:

ԱԹԷՆՔ.— Լրագիրները կը քննադատեն նախարարութեան աճապարանքը Խորհրդարանը լուծելու համար. որով երկիրը մինչեւ նոր Խորհրդարանին գումարումը, մարտ 15, առանց ելմտացոյցի կը մնայ:

ՍՕՖԻԱ.— Սոպրանիէի մէջ երկաթուղիի գործին պայմանադրութիւնը քուէարկուելուն վրայ, փոքրամասնութիւնը հեռացաւ ժողովարանէն: Ընդդիմադիր լրագիրները խստիւ կը քննադատեն այդ քուէն:

ԱԹԷՆՔ.—Եօրկիօս իշխանը Միլօ հասաւ և ճամբայ ելաւ:

VIN & SIROP DE DUSART

Տղաբերքի վրայ եղող մէկէ աւելի կիներ կը հարցնեն իրենք իրենց թէ իրենց տղան պիտի ըլլա՞յ թարմ, կարմրուկ և առողջ կազմուածքով, վասն զի շատ անգամ պզտիկ էակը շատ շուտ կը զարգանայ իր արգանդին մէջ ի վնաս իր առողջութեան. յետոյ կան նաեւ նուաղումներ, չնչահարութիւն, յոգնութիւն ամենափոքր ճիգէ մը կամ քանի մը քայլերէ. Փոսփաթ տը շօն որ կեանքի թելը կը շինէ, ոսկորները և միսերը, այսպէս անզգալաբար մօրմէն տղոց կանցնին. այս ակամայ տկարացումը կը դարմանուի ամէն օր մէյ մէկ դգալ Տիւզառի Լագթօֆօսֆաթէն առնելով. անոր ազդեցութիւնը կրկին է, մօրը համար որուն ոյժ և կորով կու տայ, և տղուն համար որուն կազմաւորումը կը կատարուի աստիճանաբար և անընդհատ:

ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Եւրոպական Սակարաններէն հասած հեռագիրները զգալի տարբերութիւն մը չեն ցուցած ֆրանսական և անգլիական ռանդներուն վրայ, միայն սպանիականը բաւական բարձրացած է: Օսմ. արժեթուղթերն ալ պզտիկ ելեւէջներ ունեցեր են: Բարիզի Սակարանին մէջ օսմ. Քոնսոլիտէն, 22,90 Երկ. 110.25, Լոնտոնի մէջ՝ 22 56, Պէրլին՝ 23, Երկթ. 110 փ. Պրիւքսէլ՝ 22.85, Երկ. 110, 25 փր: Մեր Սակարանը բացուեցաւ Քոնսոլիտէն 25 ղր. Երկթ. 110 ֆրանք. ոգեւորութիւն մը կը տեսնուի:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	—
Ամենէն բարձր գին	»	25	03
Ամենէն վար գին	»	24	33
Րումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	109	87
Ամենէն բարձր գին	»	110	12
Ամենէն վար գին	»	109	87

ԲԱՑՈՒՄ 10 Դեկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	25	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	75
Օսմանիյէ		465	—
Ռէժի		268	—
Օսմ. Պանքա		12	—
Քռէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		9	25
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ռ.	8	20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		795	—
» ժուիսանս		285	—
» պարտաթ.	Ֆր.	492	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	297	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	156	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	1	25
» մէկ ամսուան	»	—	—
Րումէլ. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	38
Անգլիական ոսկի	»	110	10
Բոլ էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Մէթալիք	»	84	30
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	—
» » » չէք	»	111	—
Բարիզ » »	Ֆր.	22	65
» » » չէք	»	22	87
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	86
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Ա.	Ա. Ռ.	86	—
» » » Բ.	»	47	50
» » » Գ.	»	27	10
Դ.) բաց.	»	23	56
) զոց.	»	22	56
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	23	—
Այտընի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական Միացեալ	»	106	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		110	31
Հելլենական 5 %	»	40	75
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	48	—
Ռանթ » 4 %	»	34	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	75
» Նոր » 6 % 1892	»	98	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	350
Դրամազեղչ	»	4	—

ԲԱՐԻԶ, 21 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ	22	92
) զոց.	»	22	90
» » » Բ	»	48	—
» » » Գ.	»	27	—
Օսմանիէ	»	474	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր	110	25
Օսմ. Ռէժի	»	268	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	552	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	101	85
Քռէտի Լիոնէ	»	864	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	94	50
Սպանիական արտաքին	»	46	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	350
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 21 Դեկտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	Մարք	112	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	111	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԵՆՆԱ, 21 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	50
Րումէլիի երկաթուղի	»	58	
Օսմ. Ռէժի	»	124	80

Տես Դ. երես՝ Պայպըլ Հաուսի հրատարակութիւնները:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

10 Դեկտ. 1898
Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 757.
Ջերմաչափ 10.
Օդը ամպամած:
Կէս օր.— Ժամը 7.19:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	8
Սէլանիկ	—	5
Իզմիր	—	7
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	6
Պրուսա	—	8
Արճանկէլ	18	—
Բեդերսպուրկ	18	—
Մոսկուա	1	—
Բարիզ	—	0
Վիեննա	1	—
Օտեսա	—	1
Սոֆիա	—	0
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.—Քիչ ալեկոծուած:

ԲԱԶԷ

Մեծ հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից Սթամպօլ Մահմուտ փաշա Ապուտ էֆէնտի, Եէնի Չարշի թիւ 5-6.

Վաճառատունս՝ իր առաջին հնգամեայ շրջանին մէջ արդեամբ ցոյց տուաւ թէ իր խոստումներ գործադրելու կարող էր եւ հազարաւոր ազգային յաճախորդաց կողմէ քաջալերուած և փորձառութեամբ տեսնելով թէ արդ այ հասարակութենէ այնքան լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ որքան աւելի խնամեալ եւ ճաշակաւոր ի վաճառ հանէ իր հանդերձներն, այսօր կը համարձակի՝ թէ իր կերպասներու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վեր է հրապարակիս բոլոր հանդերձեղինաց տներէ և այնպիսի գներով որ յանձնարարեալ զգեստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր լինելով հանդերձ, 40% չափ մը պիտի գտնեն վաճառատունս պատուաւորողները.

Բազէի հիմնադիրը, հրապարակիս ծանօթ չուխայի վաճառատան մը տէրերն լինելով իրենց նպատակն եղած է տիպար հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն չուխայի սպառումն բարձրացնել մեծ-քանակի փոքրիկ շահով մը, յաճախորդաց թողլով բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ. Ահա Բազէի անմրցելիութեան գլխաւոր գաղտնիքը:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ թիւն 2 դրուշ 112

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ

Անգլեւֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան

De la Société des fabricants anglo-français

Թ. 21, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց. Թ. 21
(ֆրանսական նամակատան դիմաց)

Անգլեւֆրանսական գործարանատէրերու Ընկերութիւնը, դիւրութիւն տալու համար հասարակութեան՝ գտնելու իր անգլիական ու ֆրանսական ապրանքները, վաճառական մարքայով, կը ծանուցանէ թէ ստացած է իր

ՄԹԵՐՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

մեծաքանակ ասուեղէն

ազնուագոյն տեսակ ու վերջին նորութեամբ:

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել

ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑԸ

Անգլեւֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան, իր գնումները կատարելէ առաջ: 13

ՄՈԴԱԿԱՆ ՀՐԱՊՈՒՐԻՉԸ

Շատ անգամ խանութի մը կամ վաճառատան մը ապրանքներէն աւելի, Բողկլաներն են որ յաճախորդը իրենց կը քաշեն. անտարբեր անցորդը խանութին ճակատը կամ քովը շրջանակուած զարդարուն գիրերէն հրապուրուած ներս կը մտնէ ո'և է առարկայ մը կամ նիւթ մը գնելու համար:

Բոլ Զրաք նկարչատունը, որ հաստատուած է Ղալաթիա, Տէմիր խան, 26, ամէնէն աւելի կրնայ գոհացնել այդ կարեւոր պէտքը, կը շինէ ամէն տեսակ Բողկլաներ, ոսկեզօծ և արծաթազօծ, զինկոյի փայտի կամ թիթեղի վրայ շատ գունագեղութեամբ նկարելով գիրեր, զարդագիրներ, քանդակներ և գինանշաններ, հիանալի ճաշակով մը և շատ դիւրամատչելի գիներով. Բոլ Զրաք նկարչատունը կը պատրաստէ նաև ածխատիպ պատկերներ (գարագալէմ) ամենակատարեալ նմանութեամբ.

Դիմեցէք. ամէնէն աժանն է և ամէնէն գեղեցիկը:

Բոլ Զրաք նկարչատունը ի դիւրութիւն յաճախորդաց գրասենեակ մըն ալ ի Պոլիս Ֆնտըգլեան խանի 6 թիւը բացած է.

ՀՐՍՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ

ՄԱՇՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամօնտո խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսնիքու համար ծաղկաւէտ կըրլանդներ քօզքեր, ձեռնոցներ, ևն. և կը զարդարէ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով: 130

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ իչուն ալընաճագ միւթէնէվվի քէրէսթէ իլէ չալը վէ քէօմիւր քիրէճի վէ մօլօզ թաշըներն իշպու քանունը էվվէլին 12ինճի ճումա իրթէսի, ճինգօ վէ զարֆիչա վէ պու կիպի էշեաներն 19ընճը ճումա իրթէսի, պօեա վէ ճամըն 22ինճի սալը, չիմէնթօ վէ թաշ վէ սայիրէնին 24ինճի բէնշչէնպէհ կիւնլէրի զարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարիւլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր:

7 քանունը էվվէլ 314 3—3

ՊԱՅՊԸԼ ՀԱՈՒՍԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատմութիւն Հին Կտակարանի եւ Մարգարէութիւնն, որ կը բաղկանայ 536 էջերէ, և կը պարունակէ օգտակար և հմտալից ծանօթութիւններ և մեծ օժանդակ մըն է Սուրբ Գրոց այն մասերը ուսումնասիրող հաւատացեալներուն և մանաւանդ հոգեւոր պաշտօնեաներուն։ Գինն է 15 դահեկան և հայատառ թուրքերէնն ալ կայ։

Քրիստոնէական Եկարագիր, որ կը բաղկանայ 283 էջերէ և տասներկու գլուխներու բաժնուած ըլլալով իւրաքանչիւրին մէջ կը խօսի մէկ մէկ գովելի բարեմասնութիւններու վրայ և շատ օգտակար է մանաւանդ երիտասարդներու և պատանիներու և յարմար՝ իբրեւ Նուէր Կաղանդի առթիւ։

Կը ծախուին Պայպըլ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ
ՍԻՐՕ Տ'ԻՓՕՖՕՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ
ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործ
SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX
DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուցի և թոքի հիւանդութիւնները. նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը եւն. թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց
եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ. ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր. աւելի։

ԼԸ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ տըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՌՈՒ. ՀԱՐԻԹՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Փինիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շարժման երթեւեկութիւնք

Գշ. 8/20 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 9/21 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ճամբորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիրոս)։
Եշ. 10/22 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 10/22 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 11/23 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Նոյմբ. 1 |Ն.Տ.| երեքշաբթիէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 Խառն Առտ	Թ. 2 Ճամբ. Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ	Թ. 6 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 8 Ճամբ. Իրիկ	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Գարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	1 35	3 47	5 57	8 15	10 30	11 30						
Հայտար Փաշա	ժմ.	2 —	4 12	6 22	8 40	10 55	11 55						
	մկն.	2 20	4 21	6 30	8 55	11 5	12 5						
Քըզըլ Թօբրաք	»	— —	4 28	6 37	9 5	11 13	12 13						
Ֆէնէր Եօլու	»	2 31	4 33	6 41	9 9	11 17	12 17						
Կէօզ Թէփէ	»	— —	4 38	6 46	9 15	11 22	12 22						
Էրէնքէօյ	»	2 42	4 43	6 51	9 21	11 28	12 27						
Պօսթանճըք	»	2 51	4 51	6 59	9 31	11 35	12 34						
Մալթէփէ	»	3 3	5 2	7 9	9 44	11 45	12 44						
Քարթալ	»	3 19	5 13	7 20	10 1	11 56	12 55						
Բէնտիք	ժմ.	3 30	5 21	7 28	10 11	12 4	1 3						
	մկն.	3 40			10 21								
Թուզլա	»	4 4			10 46								
Կէյպզէ	»	4 24			11 10								
Տիլ Իսքէլէսի	»	4 47			11 37								
Թավշանճըլ	»	4 56			11 47								
Հէրէքէ	»	5 13			12 6								
Եարըմճա	»	5 31			12 30								
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	5 43			12 44								
Տէրինճէ	»	5 52			12 57								
Իզմիտ	ժմ.	6 6			1 13								
	մկն.	6 26											
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	7 —											
Սափանճա	»	7 25											
Ատա Բազար	»	7 47											
Կէյվէ	»	8 31											
Աք Հիսար	»	8 52											
Մէքէճէ	»	9 24											
Լէֆքէ	»	9 49											
Վէզիր Խան	»	10 24											
Պիլէճիք	ժմ.	11 6											
	մկն.	11 16											
Գարաքէօյ	»	12 28											
Պօզիւք	»	1 12											
Ինէ Էօնիւ	»	2 2											
Չուքուր Հիսար	»	2 33											
Էսկի Շէհր	ժմ.	3 12											
		իրիկ.											

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ Առա.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 7 Ճամբ Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ,	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ,	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Էսկի Շէհր	մկն.						11 45						
Չուքուր Հիսար	»						12 21						
Ինէ Էօնիւ	»						12 56						
Պօզիւք	»						1 28						
Գարաքէօյ	»						2 2						
Պիլէճիք	ժմ.						2 52						
	մկն.						3 2						
Վէզիր Խան	»						3 35						
Լէֆքէ	»						4 8						
Մէքէճէ	»						4 40						
Աք Հիսար	»						5 4						
Կէյվէ	»						5 27						
Ատա Բազար	»						6 18						
Սափանճա	»						6 34						
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»						6 59						
Իզմիտ	ժմ.						7 34						
	մկն.			1 30			7 54						
Տէրինճէ	»			1 48			8 9						
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»			1 59			8 18						
Եարըմճա	»			2 13			8 30						
Հէրէքէ	»			2 45			8 55						
Թավշանճըլ	»			2 58			9 5						
Տիլ Իսքէլէսի	»			3 9			9 14						
Կէյպզէ	»			3 40			9 38						
Թուզլա	»			4 5			9 58						
Բէնտիք	ժմ.			4 25			10 20						
	մկն.	2 1	3 10	4 35	6 27	9 1	10 30						
Գարթալ	»	2 11	3 20	4 48	6 36	9 10	10 45						
Մալթէփէ	»	2 22	3 31	5 4	6 47	9 21	11 4						
Պօսթանճըք	»	2 32	3 41	5 18	6 58	9 32	11 17						
Էրէնքէօյ	»	2 41	3 52	5 30	7 7	9 41	11 30						
Կէօզթէփէ	»	2 45	3 56	5 34	7 11	9 45	— —						
Ֆէնէր Եօլու	»	2 50	4 1	5 40	7 16	9 50	11 41						
Գըզըլ Թօփրաք	»	2 54	4 5	5 44	7 20	9 54	— —						
Հայտար Փաշա	ժմ.	3	4 11	5 52	7 26	10 —	11 50						
	մկն.	3 7	4 18	6 3	7 33	10 8	12 5						
Գարաքէօյ Կամուրջ	ժմ.	3 32	4 43	6 28	7 58	10 33	12 30						
							րիկ.						

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԹԼԻՏՃԷՐ ՖԻՆՃԷԼ
Հիւրէլ Խան, Թիւ 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

LONDON & LANCASHIRE FIRE

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։
Քննիչ ԹԷՕՏՕՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ ու Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Յարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2333	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	598	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էչաղօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2428
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բելօ	540	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1663	Խէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4233	Կիդանօ	1248	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Տարօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյգ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 21ին հոս կ'սպասուի։

Միէտօ շոգենաւը, նաւապետ Պօյդ, ընդհանուր վաճառքով կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 19ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ Խան, Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

1881 Մարտ 20 ի հայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Փր
Երաշխաւորութեան գումար	82,500,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՔՐԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստոյգ ցաւած ակռաներն [illegible] կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, Նուրբ. ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible] հրաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թըմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, [illegible] առանձնաշնորհութիւն.

Յ. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] կրնան դիմել իրենց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible] փողոց։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլեայէ և Պոլսոյ միջեւ [illegible]

ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Դեկտ. 26 Սէլանիկէ Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ
Դեկտ. 27 Սէլանիկ Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան Նաւաշինութեան, ուղեւորութեան և [illegible] համար

Դիմել առ գործակալս
ԹԻՄՕԹԷ ՐԸՇՈՒԼ
Թօփհանէ, [illegible]

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (113)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Բ.

ՄԱՅՐ ԼԱՆԿԼՕԱՅԻ ՃԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Որովհետեւ երջանիկ պիտի ըլլաս, մեռնելու ժամանակ չէ, բսաւ մայր Լանկլօա։ Արդ՝ իրաւունք ունիս. Բիէա Կարկաս ամէն ուզած տեղեկութիւնս պիտի կրնայ տալ Պ. Պլէռօյի վրայ, որուն հետ բարեկամ մնացած է։

—Օ՛, այդ մասին աներկբայ եմ. Բիէա շատ բան գիտէ, և եթէ խօսիլ ուզէ...

—Անհոգ եղիր, ես կը բանամ անոր բերանը. բայց պէտք է որ տեսնեմ զինքը. Ո՞ւր է։

—Փարիզի մէջ չէ։

—Դուն բսէ ինծի ուր ըլլալը, ես այսօր կ'երթամ կը գտնեմ զայն։

—Քիչ մը հեռու է. Վէրսայլի ճանբուն մօտ Սէվրի մէջ տուն մը կը բնակի միայնակ։ Տունը թուահամար չունի։ Մնաց որ Բիէա թուղթի մը վրայ դըրած է պէտք եղած տեղեկութիւնները։ Թուղթը վառարանին վրայի փոքրիկ գաւաթին մէջն է, կրնաս առնել։

Մայր Լանկլօա ոտքի վրայ ելած էր սակառիկը թեւը։ Առաւ Կարկասին գրած թուղթը, և անոր տեղը քսան Ֆրանքնոց մը դրաւ առանց բան մ'ըսելու։

—Ի կրկին տեսութիւն, Մարկըրի՛թ, ըսաւ դէպի դուռն երթալով, ինքզինքդ աղէկ խնամէ, որպէս զի առողջանաս. ես նորէն կուգամ քեզ տեսնելու։

—Ո՛հ, այո՛, պատասխանեց հիւանդը. համբուրէ աղջիկդ և յիշէ զիս. Թերեւս հաճելի կ'ըլլայ Աստուծոյ։ Ես ամէն օր պիտի աղօթեմ անոր և քեզի համար։

* * *

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

1

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Մայր Լանկլօա վայրկեան մը չկորսընցուց։ Ժամը տասն-մէկ ու կէսին առանձին տանը դուռը կը զարնէր։ Տեսնելով որ շուտ չէր բացուեր, գետնէն քար մ'առաւ և անով զարկաւ աւելի ուժգնապէս։

Շատ չանցաւ ոտնաձայն լսեց և գրեթէ անմիջապէս հաստ ու խռպոտ ձայն մը հարցուց.

—Ո՞վ է.

—Կուգամ ձեզի լուրեր տալու Մարկըրիթի վրայ, պատասխանեց։

Իր հին սարփուհիին անունը լսելուն պէս Բիէա Կարկաս բացաւ դուռը։ Սակայն երբ այցելուհին տեսաւ, կասկածելով ետ քաշուեցաւ։

—Ի՞նչ է այդ, վախցա՞ք ինծմէ, ըսաւ մայր Լանկլօա։

Եւ սկսաւ խնդալ։

—Կը ճանչէ՞ք ուրեմն Մարկըրիթը, ըսաւ Կարկաս պահելով միշտ դէմքին տխրութիւնը։

—Դուք ալ, պարո՛ն Բիէա Կարկաս։ օ՛ն աղէկ նայեցէք ինծի, չճանչցա՞ք զիս... Բոլին Լանկլօան եմ։

—Բոլին Լանկլօա՛ն, այո՛, այո՛... կը յիշեմ։ Բայց ի՞նչ բանի համար տեսնել կ'ուզէք զիս։

—Պարոն Բիէա, եկայ յատկապէս ձեզ տեսնելու և հետերնիդ խօսակցելու։ Կը կարծեմ թէ չէք մոռցած այն գիշերը որ անցուցինք Սէն-Ժերմէնի մէջ։

Կարկաս ապշած մնաց։

—Եկած եմ տեղեկութիւն առնելու ձեր բարեկամին՝ Պ. Օկիւսթի, կամ՝ եթէ կուզէք Պ. Պլէռօի վրայ։

Կարկաս երկչոտ նայուածք մը ձըգեց դրանը կողմը։

—Հոս չըլլա՛ր, եկէք ներս։

Եւ իր սենեակը տարաւ զայն՝ հոն իր պաղարիւնը գտնելով։

—Ինչ ուզելնիդ լաւ չեմ հասկընար, ըսաւ, բացատրեցէք։

—Շատ բնական է սակայն Պ. Պլէռօի վրայ տեղեկութիւն առնել ուզելս։

Կարկաս ժպտեցաւ կասկածոտ դէմքով մը։

—Անոր վրայ պիտի խօսինք ձեզի հետ, յարեց մայր Լանկլօա. կ'ուզեմ իմանալ ձեզմէ թէ ի՛նչպէս է, ի՛նչ կ'ընէ։

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց Կարկաս չոր ձայնով մը։

—Շատ զգուշաւոր էք պարո՛ն Բիէա, բայց չեմ կարծեր որ անոր հասցէն չուզէք տալ ինծի։

—Պլէռօի հասցէ՞ն, ի՞նչ բանի համար։

—Երթալու զինքը տեսնելու համար։

—Դո՞ւք կ'ուզէք երթալ տեսնել զինքը։

—Այո՛, ես, կը զարմանա՞ք։

Կարկաս ուսերը թօթվեց։

—Աւելի լաւ կ'ընէք հանդարտ նըստիլ ձեր տանը մէջ, ըսաւ. նախ որ չընդունիր ձեզ, և եթէ ընդունի ալ՝ չի ճանչեր կամ չուզեր ճանչել։

—Դուք ըսէք ինծի ո՛ւր բնակիլը, մնացածն իմ գործս է։

Կարկաս կասկածոտ նայուածք մը ուղղեց Բոլինի վրայ։

—Ո՛չ, պատասխանեց խուլ ձայնով մը, չեմ ըսեր։ Դուք պէտք չէր որ գայիք հոս... Մարկըրիթ թուլբերանութիւն ըրեր է. խաղ մը կայ ասոր մէջ. ի՞նչ ըսաւ ձեզի. Պլէռօ հարուստ է. և դուք պիտի երթաք սա՞կ ուզէք անկէ։ Պարապ աշխատութիւն. Պլէռօ կծծի մարդ է, ոսկիին վրայ կը դողայ, սակ մը չի տար ձեզի։

—Կը խնդամ անոր ոսկիին վրայ, գոչեց մայր Լանկլօա։ Ես ապրելու համար մարդու պէտք չունիմ, իմ աշխատութեանս շնորհիւ բաւական ապրուստ դիզած եմ ինծի համար։

—Ուրեմն ի՞նչ բանի համար տեսնել կ'ուզէք Պլէռօն։

—Ինչո՞ւ ըսեմ ձեզի, քանի որ չէք ուզեր բան մ'ըսել ինծի համար։ Ես մեծ վստահութեամբ եկեր էի հոս ձեզ տեսնելու, պարո՛ն Բիէա. խեղճ Մարկըրիթի խօսքերէն այնպէս կը կարծէի թէ դուք տակաւին բան մ'ունիք հոդ ձեր սրտին մէջ։

—Կրկին կ'ըսեմ թէ չէք կրնար բան մ'ընել Պլէռօի հետ։ Յայտնի կը տեսնեմ որ դուք չէք ճանչեր զայն.... Ես իսկ, կը հասկընա՞ք, որ իր բարեկամն եմ, որ ծառայութիւններ ըրեր եմ իրեն, կը վախնամ իրմէ։ Սարսափելի մարդ է. ամէն յաջողութիւն ձեռք բերաւ, մեծ հարստութիւն դիզեց. իսկ ես խեղճ մնացի։ Շատ գործ տեսայ իրեն համար. և կը կարծեմ թէ իրեն անձնուիրութիւն ըրած ըլլալովս բաւական երջանիկ եմ։

(Շարունակելի)